

XEBATEKE BÎBLİYOGRAFÎK JI BONA ROMANÊN KURMANCÎ A BIBLIOGRAPHIC STUDY FOR KURMANJÎ NOVEL

Mehmet Emin PURÇAK*

Article Type: Research Article // Gotara Lêkolînî

Received // Hatîn: 21/07/2020

Accepted // Pejirandin: 26/09/2020

Published // Weşandin: November, 2020

Pages // Rûpel: 1-28

This work is licensed under the Creative Commons Attribution International License (CC BY 4.0).
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Citation/Atif: Purçak, Mehmet Emin, (2020). Xebateke Bîbliyografîk ji bona Romanên Kurmancî, *Kurdiname*, no. 3, p. 1-28

Plagiarism/Înfihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via ithenticate plagiarism website // *Ev gotar herî kêr ji aliyê 2 hakeman va hatiye nirxandin û di malpera înfihalê ithenticate ra hatiye derbaskirin.*

Kurte

Romana Kurdî ya yekem *Şivanê Kurmanca* di 1935an de çap bûye û îro romana Kurdî ketiye heştê û pênc saliya xwe. Lê ji ber sedemên cuda, xebatên li ser roman û romannûsiya Kurdî kêr û qels in. Kesên ku bixwazin li ser romana kurdî bixebitin, îhtimalek mezin dê di temînkirina romanên de pirsgirêkan bijîn. Lewre ne saziyeke ku bi rêkûpêk berhemên Kurdî arşîv dike heye ne jî bîbliyografyayên ku van berhemên dihevin. Ji bona qismekî vê kêmasiyê jî holê rakin, me xebateke bîbliyografîk ji bona romanên kurmancî çêkir.

Bêjeyên sereke: Kurmancî, roman, weşanxane, nivîskar.

Abstract

The first novel in Kurdish is *Şivanê Kurmanca*, published in 1935, and today the Kurdish novel has turned eighty-five years old. However, due to different reasons, studies on Kurdish novel and novelism are few and incomplete. Scholars who want to work on the Kurdish novels, most likely have problems in providing the novels. Because there is neither an institution that archives Kurdish works properly nor a bibliography that includes published works. We have prepared a bibliography of Kurmanji novels to eliminate this shortcoming, in part.

Key words: Kurmanji, novel, publisher, author.

Destpêk

Arşîvkirin, nîşaneya hişmendiyekê ye. Lewre arşîv, hafîza ye. Yê ku qîmeta hafîzayê dizanin, em dikarin bibêjin, qîmeta rabirdûya xwe jî dizanin. Lewre hafîza, ango bîr, dîroka mirovan, dîroka mîletan dihevin. Qasî belgên fermî, berhemên fiktîf, zanyarî, çapemeniyê jî bîra mirovan û mirovahiyê îhtiva dikin. Ew jî divê bîr parastin. Li welatên pêşketî, em dikarin bibêjin girîngiya arşîvan baş tê zanîn. Ji ber vê jî bi sedan, bi hezaran muzeyên şexsî û fermî, herî kêr qasî wan jî pirtûkxane û belgexaneyên fermî hene. Lê ji ber sedemên cuda,

* Dr. Öğr. Üyesi, Zanîngeha Muş Alparslanê, Fakulteya Fen Edebiyatê, Beşa Ziman û Edebiyata Kurdî, epurcak@hotmail.com, Orcid: <http://orcid.org/0000-0003-1875-5842>

heta îro saziyeke ku em bikaribin herin û hemû berhemên kurdî yê çap bûne, bibînîn û li ser bixebitin tune. Lewre sedemên polîtîk û sedemên bêkêriyê derdikevin pêşya me. Di nava kurdên bakur û yê metropolên Tirkîyê de problema tirsê ji dewletê heye. Mirov, ji ber ku bi metnên, berhemên kurdî neyên girtin yan xwe sedî sed ji berhemên kurdî îzole dikin yan jî dixwînin lê kom nakin. Ji xwe dûr dixin. Saziyên wekî komele, partî, sendîka û hwd. jî di lêgerînan de, di serdegirtinan de ji ber berhemên kurdî hatine hişyarkirin, darizandin, girtin. Bi pir hêsanî ne tenê pirtûk, hemû amûrên wan hatine desteserkirin û ji wan hatine standin û windakirin. Ev jî wana dike nava tirseke. Xêncî sedemên polîtîk û polîsiye, sedemekî dinê jî aborî ye. Lewre ji bo hemû berhemên kurdî bî şopandin, pere lazim e ku cîhek bê vekirin û ji weşanên kurdî herî kêr çend numûne bî standin û arşivkirin. Ji ber van sedeman, yan jî yê wekî van sedeman, li Tirkîyê saziyek ku berhemên kurdî bi rêk û pêk kom dike yan jî bike, qasî ku dizanim, tune. Dîsa li Başûr jî, ji ber sedemên cuda, saziyeke ku berhemên li hemû beşên Kurdistanê yan jî hemû weşanên kurdî bişopîne û vana di pirtûkxaneyekê, di arşivekê de bîne cem hev û bide xizmeta xwendevan û lêkolîneran tune. Helbet ev problemek mezin e. Divê saziyên bi hişmendiyê zanyarî û profesyonel tevdigerin bî avakirin û li ser çand, ziman û dîroka kurdan xebatên hatine çêkirin berhev bikin û wekî “navenda lêkolînan kurdolojiyê” xizmetê bidin xwendevan û lêkolîneran¹.

Her çiqas di aliyê rojname, kovar, biroşur, pirtûk û hwd. her metnên çapkirî/belavkirî berhevkin girîng be jî, ji bo van karan xebatên bîbliyografîk jî girîng in. Ji ber vê, ez dixwazim di nava vê giloka problem û kêmasiyên mezin de li ser beşekê bisekinim. Armanca me ji bo romannûsiya Kurdî (Kurmancî) amadekirina bîbliyografyayekê ye. Bi vî awayî, lêkolîner û zanyarên ku dixwazin li ser romanên kurmancî bixebitin, dê di destê wan de listeyê van berhemên hebe. Bi vî awayî em hêvî dikin ku xebatên di vî aliyê de hêsantir bimeşin. Beriya ku encama xebata xwe parve kin, em dixwazin li ser çavkaniyên xwe hinek agahiyan parve kin û hinek xeletiyên sererast bikin.

Rexneyek Li Ser Çavkaniyên Listeyên Romanên Kurmancî

Bi gelemperî ji bo edebiyata kurdî, bi taybet jî ji bo romana kurdî, qasî ez dizanim, bîbliyografyayek bi rêk û pêk tune. Lê çend xebatên di mahiyeta ceribandî de hene. Lê hem di ser (piraniya) van xebatan re qasî deh sal dem derbas bûye, hem jî hinek xeletiyên van hene.

Listeya yekem ya ku em dê li ser bisekinin, nivîsa panoramîk ya Nacî Kutlay e. Kutlay sala 1998an de di kovara *Warê* de nivîseke bi sernavê “Romana Kurdî” belav dike (hejmar: 5-6: r. 125-134). Kutlay, di vê nivîsê de bi agahiyên kurt, romanên kurdî dinirxîne, behsa romanên û romannûsan û dabeşkirina romanên li ser welatê kurdan dike. Wekî Kurdên Sûriye, Iraq, Îran û Tirkîyê û yê Sovyetan. Romannûsên ku ew behsa wan dike, Erebe Şemo, Seîde Îbo, Egîde Xudo; Eliyê Evdirrehman; Azad Bavê Şehîn, Bavê Nazê, Xemgîn Temo; Rehîmê Qazî; Îbrahîm Ehmed, Huseyîn Arîf, Mihemed Mukrî; Mehmed Uzun, Şahîne Soreklî, Mehmûd Baksî, Hesênê Metê, Medenî Ferho, Nacî Kutlay (Nûrî Şemdin) in. Berhemên ku Nacî Kutlay behs dike, di listeyên din de jî hene. “Murtule Beg” ya Eliyê

¹ Haşîm Ahmedzade jî di xebata xwe de li ser vê rewşê disekine û dibêje, ne tenê saziyên ji ber zext û zora desthilatdarên çar parçeyê Kurdistanê, heman demê saziyên li diasporayê jî di rewşeke xirab de ne û di ziyaretên xwe ya ji bo Enstîtuya Parîsê û Pirtûkxaneya Kurdan ya Stockholmê jî aliyê kêmbûna çavkaniyan de çawan hêviya wî şêkênastine vedibêje (Ahmedzade, 2004, 153).

Evdilrehman ku em îro jî nizanin gelo ev roman çap bûye yan nebûye. Di pirtûka Eskerê Boyik de jî, di behsa Eliyê Evdilrehman Mamêdov (1920-1994) de navê vê pirtûkê derbas nabe (Boyik, 2012: 269-280). Lê di *Antolojiya Edebiyata Kurdî* ya Mehmed Uzun amade kiriye de, Tîmurê Xelîl, behsa hevpeyvîna xwe bi Eliyê Evdilrehman dike û vê hevoka wî neql dike: “[E]z niha dîsa li ser romana ‘Murtule Beg’ê dixebitim, çawa tê zanîn ew xweşmêrê navçeya Muksê bû” (Xelîl, 1995: 386). Di çapa romana *Şer Li Çiya-Şêx Zayîr* ya Weşanên Pêriyê de, di berga dawiyê de behsa berhema Eliyê Evdilrehman ya bi navê *Hesreta Min* hatiye kirin û di nava kevanê de jî cureya wê wekî roman hatiye nivîsîn, lê di hevpeyvîna ku Tîmurê Xelîl neql dike de Eliyê Evdilrehman ji bo vê pirtûkê jî dibêje, “Berî çend mehan berevoka min ku têda gelek helbest cih girtiye bi navê ‘Hesreta Min’ der çû. Di wê de gelek helbest hene ku min avîtiye li ser kurd û Kurdistanê” (Xelîl, 1995: 387). Bi vî awayî, em dibînin ku weşanxaneyên me pir bi hêsanî xeletiyên derbarê cureya berheman de dikin.

Lîsteya duyem ya Îbrahîm Seydo Aydogan ya bi sernavê “75 Sal û 200 Romanên Kurdî (Kurmancî)” ye. Îbrahîm Seydo Aydogan, di xebata xwe de agahiyên romanên kurmancî yên di navbera 1935 û 2010an de hatiye çapkirin dide. Lê beriya ku lîsteya xwe bide jî hûrgiliyên wan romanên yên îstatîstîkî parve dike û şîroveyên xwe yên derbarê romannûs, cîhê ku romanên kurmancî lê derçûne, jimara romanên romannûsan, mijarên romanên û kalîteya wan de dinivîse. Ji lîsteya Îbrahîm Seydo Aydogan rasterast naxûyê ku gelo wî ev berhem hemû dîtine, bi dest xistine yan na. Lewre di lîsteyê de hinek berhem bi kunyeyeke tam ve cîh digirin lê hinek xwedîyê agahî kêma û qels in. Mînak: Dema behsa romanên Medenî Ferho dike, ji bo romana *Marê Di Tûr De* agahiyên weşanxane, sala çapê û hejmara rûpelan dide, lê cîhê çapê (bajêr, welat) nade. Ji bo romanên heman nivîskarî yên bi navê *Xewnên Pînekirî* û *Çiroka Me* jî tenê navê weşanxaneyê, sala çapê daye, agahiyên din tunin û ji bo *Berxwedan Jiyan e* jî tenê sala çapê (1994) hatiye dayîn. Ji bo romana Mêvan (Betel Betê) ya bi navê *Bêbextî* jî agahiyên kunyeyê yên wekî weşanxane, cîhê çapê, sala çapê, hejmara rûpelan nedaye. Xêncî vê, ji sernavê lîsteyê jî diyar e ku dê lîste ji romanên kurmancî pêk bê. Li hember vê agahiyê, romana Îlhamî Sertkaya ya bi navê *Kılama Şilane*² jî di vê lîsteyê de cîh digire û ev xeletiyek e. Lewre ev roman, kirmanckî/dimilkî ye. Navê romana Enwer Karahan bi xeletî wekî “Şapînoza” hatiye nivîsîn, bi eslê xwe *Şapînoz* e. Navê nivîskarê pirtûka *Evîna Bêtuxûb* jî wekî Seydayê Exlatî nivîsiye, lê li ser berga pirtûkê navê nivîskar wekî Mele Seîdê Exlatî dinivîse; di rûpela ewil ya pirtûkê de jî navê nivîskar bi vî awayî cîh digire û binê vî navî, di nava kevanê de (Seydayê Xelatî) hatiye nivîsîn.

Xalekî din jî di cureya pirtûkan de derdikeve ber me. Pirtûka Omer Dewran ya bi navê *Û Çiya Ji Dinalin* û pirtûka Amed Çeko Jiyan ya bi navê *Varjabed*, di çapên wan de cureya wan wekî “kurteçîrok” cîh digire, Aydogan wekî roman di lîsteyê de cîh daye van pirtûkan jî. Bijîşko û Helîm Yûsiv jî cureya *Û Çiya Ji Dinalin* wekî roman dane. Ji ber îfadeya li ser bergên van pirtûkan, me di lîsteya xwe de cîh neda van du pirtûkan.

Lîsteyekê din ku em dê behs bikin, li ser malpereke înternetê hatiye belavkirin. Em dê jêre bibêjin “lîsteya bijîşko”. Di vê lîsteyê de jî 233 romanên kurdî cîh digirin. Ev lîste jî ji aliyê hejmara romanên ve ji lîsteya me kurtir e. Di lîsteyê de ji 1935an heta 2014an xêncî romanên kurmancî, yên kirmanckî (Îlhamî Sertkaya: *Kılama Şilane*, *Sasine û Gulîzare*; Hesên

² Di çapa pirtûkê de alfabe ya Celadet Alî Bedirxan bi kar neaniye. Me jî wekî orjînalê wê cîh daye.

Dilawer Dersim: *Deyndar*; Jêhatî Zengelan: *Zifqêra Berî*; Munzur Çem: *Gula Çemê Pêre*; Deniz Gunduz: *Kalaşnîkof, Soro*) cîh digirin. Di heman demê de ev romanên ku ji soranî wergerandine kurmancî jî di lîsteyê de ne: Şerzad Hesên: *Jinek Xînanî, Xewna Pîrepîndan*; Bextiyar Elî: *Êvara Perwaneyê, Qesra Balindeyên Xemgîn*; Eta Nehaî: *Balindeyên Li Ber Bê*; Ferhat Pîrbal: *Santiago de Compestela*. Romana Sırrı Ayhan ya bi navê *Dansa Berber* (2014) jî di vê lîsteyê de ye; lê ji ber ku ji tirkî werger e, bi ya me divê di nava vê lîsteyê de cîh negire. Lîsteyê de pirtûk li gor sala çapê rêz kirine. Agahiyên wekî weşanxane, cîhê çapê û hejmarê rûpelên pirtûkan jî nehatine dayîn. Romanên ku ji çend bergan pêk tên jî wekî bi sere xwe romanên cuda ne, hatine dayîn. Di lîsteya Îbrahîm Seydo Aydoğan de jî hinek romanên pir-berg bi vî awayî cîh digirin. Em dikarin ji berhemên Mezher Bozan, *Av Zelal Bûyê* mînak bidin. Lewre ev roman ji şeş cildan pêk tê û di lîsteya Bijîşko de heta cilda V. (ya Aydoğan de heta cilda IV.) heye. Her yek wekî romanekî xwerû di lîsteyê de cîh digire. Ev berhem di lîsteya me de bi şeş cildên xwe û wekî romanekî cîh digire. Romanên ku ji çend cildan pêk tê û bi heman navî hatine çapkirin, wekî yek berhemekî me cîh daye û agahiyên hemû cildan jî nivîsiye. *Soryaz* ya Diyar Bohtî û *Hêvî Herdem Heye* (2 berg) ya Hesên Huseyîn Deniz jî du cild in û her yek bi hejmarekî cuda cîh digirin. Di lîsteya Bijîşko de agahiyek bi vî awayî heye: “Siyamend Serbilind, Ebdullah Şêxo, 2013” Lê qasî me tesbît kir, pirtûkeke bi vî navî ya Siyamend Serbilind tune. Xalekî din jî di vê lîsteyê de nivîskarekî bi navê wî Reşat e, heye. Hem di lîsteya Îbrahîm Seydo Aydoğan hem di ya Bijîşko de, hem jî di pirtûka Helîm Yûsiv de sê romanên wî dixuyên. Lê paşnavê wî di lîsteya Aydoğan de “Akaş”, di ya Bijîşko de “Akgün”, di pirtûka Helîm Yûsiv (2011: 39) de jî wekî “Akgül” hatiye nivîsîn. Lê her çiqas me xwe negîhandibe û pirtûk bi dest nexistibin jî me xwe gîhand nivîskar û ji bo agahiyên em jê sûd bigirin, di malpera wîkîpediya kurdî maddeya Rêşad Sorgul ji aliyê nivîskar ve bi me re hat parvekirin. Di vê malperê de her sê berhemên di vira de behsa wan derbas dibe, hene. Lê ji vana ev agahî hene: “*Veger* (Tîrmeh 2001 - Weşanên Rewşen li Elmanyayê)-ceribandî” û “*Evdalkovî* (Sibat 2004 - Weşanxaneyê Mezopotamyayê li Elmanyayê)-bîranîn”. Ji ber vê jî di lîsteya xwe de em cîh nadin van berhemên.

Pirtûka Bêwar Diyardîna ya *Ferhenga Bêwar* (2014) jî roman nîn e, ferheng e. Di vê lîsteyê de tenê me ev temîn nekir: Rizaliyê Reşîd, *Biharê Bihar Nedît* (Boyik, 2012: 372-376). Lê ev berhem di pirtûka Helîm Yûsiv (2011: 43) de bi vê kunyeyê cîh digire: Rizaliyê Reşîd, *Biharê Bihar Nedît*, Weşanên Han, Berlin-2008.

Lîsteyek din jî bi sernavê “Lîsteya Romanên Bi Kurdî” di malpera pirtukweje.wordpress.com hatiye parvekirin. Lê eva_lîsteyek bi rêk û pêk nîn e. Berhem di dawiyê de hatine dubarekirin. Liste bi navê nivîskaran û berhemên wan ve hatiye rêzkirin. Ku em berhemên dubare hatine nivîsîn derxin, 67 roman tê de dimînin û ew hemû jî di lîsteyên din yê me behs kirin de hene. Lîsteyek jî li ser malpera wîkîpediyayê heye. Li wir jî em 113 roman dibînin, lê ev roman jî di lîsteya Îbrahîm Seydo Aydoğan û lîsteya Bijîşko de hebûn. Cudatiya van her du lîsteyan, cîh didin romaneke bi navê *Murtule Beg* ya Eliyê Evdîrehman. Aydoğan cîh nade vê romanê lê di beşa analîzê de dibêje em nizanin gelo çap bûya yan nebûye.³ Lê van her sêyan jî tene nav dane, em îro nizanin gelo ev roman qediya yan

³ Îbrahîm Seydo Aydoğan ji bo vê agahiyê vê çavkaniyê dide: Naci Kutlay, *Kovar War*, hejmar: 8. Lê hejmarê kovarê xelet e. Lewre ev nivîs di hejmarê 5-6. de cîh digire û behsa vê romanê jî di rûpela 129an de derbas dibe.

neqediya, çap bû yan nebû. Pariltî-Galip jî diyar dikin ku agahiyên çapê bi dest nexistine. Ji ber vê em jî cîh nadin vê.

Di malpera amidakurd.netê de bi sernavê “75 sal û 197 romanên kurdî kurmancî” listeyek heye. Lê ev liste jî xwe dispêre listeya Îbrahîm Seydo Aydoğan.

Listeya dawî ku em dê li ser bisekinin, ji aliye Cemîl Oguz ve di malpera diyarname.comê de hatiye parvekirin. Oguz ji sala 2005an vir ve, di dawiya wê salê de listeyek berhemên wê salê yê bi kurdî hatine çapkirin belav dike û dinirxîne. Me jî ji van listeyan sûd girt. Me ji van listeyan xwe negîhand listeya 2012an. Xêncî vê, di listeyên di navbera 2005 û 2019an qasî ku me tespît kir, 298 romanên kurmancî yê telîf hene. Xêncî vana, çendek romanên ku cara duyem, sêyem di salên cuda de hatine çapkirin û listeyên Cemîl Oguz de cîh digirin jî, me çapên din nekirin nava vê hejmarê. Di van listeyan de hinek xeletî jî hebûn. Wekî mînak em dikarin van xala nişan bidin: Di listeya 2019an de pirtûka Resul Baltacı ya bi navê *Rodeng* ku cureya wê çîrok e, lê di kategoriya romanên de cîh dane di vê listeyê de. Dîsa romana Newaf Mîro ya bi navê *Lehengê Tazî* (W. Lîs), berê di nava Weşanên Pêriyê de bi navê *Lehengê Tazî Keleşê Reş* (2009) derçûbû. Di listeya 2018an de pirtûka *Kobanê* ya Alî Oruç bi tirkî ye û *Qurbanîyên Gunehkariyê* ya Heysen Hisên jî ji erebî hatiye wergerandin, lê herdu jî bi xeletî, wekî romanên kurmancî hatine nişandan. Di listeya 2016an de berhema Ganî Turk ya bi navê *Sermest e Dema Evînî* (W. Ava) kitêba helbestê ye, lê wekî roman hatiye kategorîzekirin. Di listeya 2010an de *Û Çiya Jî Dinalin* ya Omer Dewran (W. Lîs) û *Varjabad* ya Amed Çeko Jijan (W. Lîs) di vê listeyê de wekî roman hatine diyarkirin; lê di bergên herdu pirtûkan de jî cûreya berhemên wekî “kurteçîrok” hatine pênasandin. Di listeya 2007an de *Ez û Delal* ya Sidqî Hîrorî wekî helbest hatiye kategorîkirin, lê roman e. Di listeya 2014an de *Dansa Berber* ya Sirri Ayhan (W. Na) wergera ji tirkî ye, lê nehateye diyarkirin, wekî telîf ya bi kurmancî hatiye dayîn. *Ferhenga Bêwar* ya Bêwar Dîyadînî wekî roman di listeyê de cîh digire, lê ferheng e.

Xêncî van listeyan, çend xebatên din jî hene ku rasterast mijara wan romana kurdî ye. Lê em dê di vana de li ser romanên kurmancî bisekinin. Ji van berhemên ya yekem berhema bi navê *Kürt Romanî-Okuma Kılavuzu* (2010) (Romana Kurda-Rehberek ya Xwendinê) ya ku ji aliye Abidin Pariltî û Özlem Galip ve bi tirkî hatiye amadekirin. Di pirtûkê de ji Erebê Şemo heta Lokman Ayebe, behsa bîst romannûsên kurdî kirin û romanên wan jî aliye mijar û uslûbê ve tên nirxandin. Ev navên ku li vê derê tên nirxandin, piraniya wan di listeya me de hene. Di dawiya wê pirtûkê de jî bi sernavê “Bugüne Kadar Yayınlanmış Kürtçe Romanlar” (Romanên Kurdî Yê Heta Îro Hatine Weşandin) cîh dane listeya romanên kurdî yê bi sê zarevayan (Sorani-kurmancî-zazakî) ji 242 romanên pêk tê. Ji vana nêzikî sed heb soranî û dimilkî ne. Me cîh neda van berhemên ku em rind nizanin ka gelo soranî ne yan kurmancî ne. Di listeyê de hinek agahiyên wekî rûpel, cîhê çapê û weşanxane kêma in yan jî nehatina dayîn. Mînak, pirtûka Xurşîd Mîrzenî ya bi navê *Bircên Evînê* ku di listeyê de cîh digire; lê agahiyên weşanxane, cîh û sala çapê û hejmarê rûpelên pirtûkê tune. *Çiyayên Bi Xwînê Avdayî* (Komele, Îsveç, 1989) ya Bavê Nazê wekî romana Brîndar hatiye nişandin. Romana *Eskerê Boyik* ya bi navê “Xezebî” hatiye nivîsîn, di çapa me bi dest xist de *Xezeb* e.

Pirtûka Helîm Yûsiv ya bi navê *Romana Kurdî* (2011) jî berhemek din e ku ji bo bîbliyografyaya romana kurdî agahiyên fireh tê de hene. Di vê xebatê de hem li ser romannûsan û mijarên hinek romanên, hem jî nirxandina romannûsiya kurdî hatiye kirin. Romanên kurmacî û dimilkî di vê xebatê cîh digirin. Berhemên çapkirî bi serdem û erdnigariyê ve girêdayî hatine dabeşkirin. Di binê sernavê “Romanên Kurdên Sovyetan” navê 18 romanên tê dayîn. Di welatên din de, di navbera salên 1990-2000an de 59, di navbera 2000-2010an de 80, ji bo kurmacî yê behdînanî 36 û ji bo kurdên rojhilat jî romanek hatiye dayîn. Bi vî avayî navê 194 romanên kurmacî dide. Romanên ku di vê lîsteyê de cîh digirin, bi taybet yê li Avrûpa, Tirkiye û Sovyetan hatine çapkirin, kem-zêde di lîsteyên din de jî cîh digirin û me jî piraniya wan temîn kirin. Lê romanên di bin kategoriya romanên bi Bedinanî hatine nivîsîn de, me piraniya wan nekarî em temîn bikin. Pirtûka navboriya ya Omer Dewran di vê lîsteyê de jî wekî roman derbas dibe. Romana *Kılama Şilane* ya Îlhamî Sertkaya ku bi dimilkî ye jî di nava lîsteya romanên kurmacî de hatiye dayîn (Y’usiv, 2011: 42).

Sê berhemên di derheqê romana kurdî de ji aliyê Lokman Polat ve hatiye nivîsin. Lokman Polat her çiqas rasterast lîsteyek belav nekiribe jî di sê pirtûkên xwe de behsa çend romanên kurdî kiriye. Di van berhemên bi navê *Bîst Romanên Kurdî* (2004), *Pênci Romanên Kurdî* (2014) û *Çil Romanên Kurdî* (2019) de sed û deh romanên Kurdî dinirxîne. Bi vî avayî ew jî jimarekî diyar dike. Lê di vir de jî hinek berhemên ku di kategoriya çîrokan de çap bûne, wekî roman li vir cîh digirin. Mînak, *Xadim* a Selahattin Bulut, di çapê de wekî “çîroka dirêj” hatiye pênasekirin, lê li vir di kategoriya romanê de cîh dayê. Di *Bîst Romanên Kurdî* de cîh dide berhema Berjîn Hakî ya bi navê *Awaza Bilûrê*, lê berhem Tirkî werger e. Lewre di nivîsê de diyar dibe ku berhem berê bi Tirkî hatiye nivîsîn. Berhemên ku wî di van sê pirtûkan de cîh daye wan jî bi lîsteyên din re hevpar bûn. Ji ber vê em naxwazin xwe dubare bikin, em hewce nabînin navê van romanên jî bidin.

Bi Kurtasî Çend Agahiyên Îstatîstîkî Derheqê Romanên Kurmacî De

Di edebiyata kurdî de roman, cureyê nû, ciwan e. Wekî tê zanîn, di dîroka kurdan de romana yekem di sala 1935an de hatiye nivîsîn û bi îsal ve romannûsiya kurdî gihîşt heştê û pênc saliya xwe. Di nava van heştê û pênc salan de rewşa romana kurmacî çî ye? Romana kurmacî xwe gîhandiye kîjan astê, di nava edebiyata kurdî ya nûjen de cîhê roman û romannûsiya kurmacî di kîjan astê de ye, heta niha çend romanên kurmacî çap bûne? Romannûsiya kurmacî di kîjan salan de pêş ketiye, çî wext paş de çûye, herî zêde kîjan weşanxaneyê romanên kurmacî çap kirine, weşanxaneyên ku kurdî pirtûka çap dikin li kîjan bajêran in; kîjan romannûsan çiqas roman nivîsîne; di nava romannûsan de ku em li zayenda romannûsan binihêrin, em di aliyê romannûsên mêr û jin de tabloyeke çawa dibînin? Em dixwazin li ser van pirsan hinekî bisekinin û qasî ku agahiyên me bi dest xistine, van pirsan bibersivînin.

Di lîsteya me de bi giştî 533 romanên kurmacî hene. Ji vana pîranî ji aliyê mêran ve hatine nivîsîn. Jinên ku bi kurmacî roman nivîsîne û hejmara romanên wan bi vî avayî ne:

Aynûr Aras, Eqîde Tok, Gulîstan Çoban, Suzan Samancı, Linda Elî, Xezal Îkeyê, Zarîfe Demîr romanek; Yıldız Çakar du roman; Gulgeş Deryaspî, Çidem Baran, Mizgîn Ronak sê roman gîhandine xwendevanên xwe. Ji nava li gor malpera www.niviskar.org di nava Kurdên Rojava (Kurdîstana Sûriyeyê) de jî Hind Ebdelo, Vejîna Kurd, Mîdya Berekat, Zozan Mihemed, Nêrgiz Ismaîl, bi romanekî cîhê xwe di dîroka romanûsiya kurmacî de digirên. 23

romanên kurmancî ji aliyê romannûsên jin ve hatine nivîsîn. Yanî di nava 533 romanên de hejmara berhemên mêran nêzîkî bîst û sê qatî berhemên jinan e. Ev jî nîşan dide ku di nava civaka kurdên kurmanc de jîn hê jî ji îmkânên romannûsiyê dûr in, dûr tîn hîştin.

Di nava romannûsên mêr de yên ku bi kurmancî dinivîsin de yên ku herî zêde roman nivîsine, bi deh romanên Medenî Ferho û Lokman Polat in. Fêrgîn Melîk Aykoç 9; Ronî War, Abdusamet Yiğit û Cîhan Roj 8 heb; Mehmed Uzun, Yakup Meşe, Omer Dilsoz, Newaf Mîro, Mezher Bozan jî bi heft heban; Jan Dost, Menaf Osman, Hesênê Îbrahîm, Helîm Yûsiv, Erebe Şemo, Zeynel Abidîn (Han) 6 heb; Bavê Nazê, Arîn Zîn, Ciwanmerd Kulek, Fawaz Husên, Atilla Barîşer, Abbas Abbas, Merwan Berekat, Zeynel Abîdîn, Yaqop Tilermenî, Tehsîn Navişkî, Silêman Demir, Hesênê Metê, Kovan Sindî, Laleş Qaso, Firat Cewerî, Silêman Feqiyânî jî bi 5 heb; Şener Ozmen, Dîlawer Zeraq, Xurşîd Mîrzengî, Serkan Brûsk, Mîr Qasimlo, Kamran Simo Hedilî, Eskerê Boyik, Veysi Ulgen, jî bi 4 romanên xwe, di romannûsiya kurmancî de xwedî cîhekî ne.

Bi gelemperî ku em li van nivîskaran dinihêrin, em dibînin ku piraniya wan ji salên 1990an bî vir de kurdî dinivîsin û beşekê wan jî bi helbestê yan jî bi çîrokê dest bi nivîsê kirine û berhemên xwe yên ewil ji wan qadan de dane, paşê derbasî romanê bûne. Ev jî firsenda vê şîroveyê dide me ku roman, di edebiyata kurdî de xwedî cazîbeyekê ye û nivîskarên ku di qadên din, cureyên din xwe dikemilînin yan jî dipijin, derbasî qada romanê dibin. Xêncî vê, hinek romannûsên (wekî Jan Dost) ji rojavayê Kurdistanê hem bi Kurdî hem jî bi Erebi; ji bakûrê Kurdistanê (wekî Suzan Samancı, Zeynel Abidîn û Îlhamî Sîdar) hinek hem bi Kurdî hem jî bi Tirkî berheman dane/didin.

Li gor berhemên me xwe gîhandinê weşanxaneyên herî zêde romanên kurmancî çapkirina Lîs (61 heb), J-J (52 heb), Avesta (35 heb), Do (30 heb), Aram (22 heb) û Pêrî (19 heb) in. Xêncî vana qasî tê zanîn weşanxaneyên wekî Sîtav (18 heb), Ar (15 heb), Ava (16 heb), Peywend (13 heb), Doz (12 heb), Belkî (10 heb), Na (10 heb), Nûbihar (13 heb) roman çap kirine û weşanxaneyên wekî Apec, Dara, Name, Aryen, Tevn, Elma, Sî û hwd jî roman çap kirine. Li ser van xebatan jî em dikarin bibêjin weşanxaneyên ku herî zêde romanên kurmancî çap kirine, li bajarên Wan û Amedê ne. Li Başûr jî Duhok û Hewlêr derdikevin pêş. Dîsa em dikarin bibêjin ku îmkân bî dayîn, navenda çapemenî û weşangeriya kurdan berê xwe dide bajarên kurdan. Bi taybet jî Amed, di nava rewşa îro de ji weşanxaneyên wekî J-J, Lîs, Belkî, Dara, Name, Apec û Aramê re navendiyê dike. Sîtav jî li Wanê weşangeriya xwe didomîne. Lê navenda wan li Amedê be jî, ev weşanxane pirtûkên xwe li rojhilatê Tirkiyê, bi taybet jî li Stenbol û Enqerê çap dikin. Lewre matbaayên wan yên serbixwe tunin.

Ji aliyê salan ve ku em li hejmara romanên binihêrin, em dê bibînin ku ji 2000an vir ve bi taybet di nava Kurdên Tirkiyê de (hem li Bakûr hem jî li metropên Tirkiyê - bi taybet Stenbol, Enqere û Îzmîrê) rewşenbîrên kurd gelek roman nivîsine. Îbrahîm Seydo Aydoğan, heta 2010an hejmara romanên kurmancî nêzîkî dusedî dide (xêncî romanên pir-cild ku em wekî pirtûkekî qebûl bikin, nêzîkî 190 roman). Lê qasî deh sal şûnda lîsteya ku me amade kiriye de hejmara romanên kurmancî bûye 533. Ango di heyştê û pêncsalîya romana kurmancî de 75 sal li alîkî, ev deh salên dawî (Qesta me ji 2010an heta Çîriya paşîn ya 2020an e. Lewre romanên heta wê demê gihîştine ber destê me, me daxilî lîsteya xwe kirine.) li alîkî. Li hember vê pêşketinê jî, rewşa kurdî ya di jiyana rojane de, li gor lêkolînan roj bi roj ber bi xirabiyê ve diçe û ev jî wekî paradoksekê derdikeve pêşiya me, lê ev mijara xebatekî din e.

Encam

Ji ber ku di qada xebatên kurdolojiyê de wekî kêmasiyekê dixûya, me xebateke bibliyografîk pêk anî. Em bi vê xebatê di îddîaya ku me xebatekî bêqûsûr çêkiriye de nîn in. Lê heta ji me hat û îmkânên me têrê kirin, me bi armanca lîsteyeke baş pêk bînin, lêkolînên xwe kirin. Ji bona vê jî, heta ji me hat û me xwe gîhandê, me lîsteya xwe de pirtûkên ku çap bûne kirin, temîn kirin. Bi vî avayî agahiyên xwe me piştrast kirin, hinek agahiyên kêr, qels yan jî xelet yên di xebatên din de ku li ber çavên me ketin jî me sererast kirin. Bi vî avayî me bi giştî lîsteyeke ku ji 533 romanên Kurmancî pêk tê bi dest xist. Di vê lîsteyê de 441 romanên kurmancî ku aîdî 207 romannûsên cuda ne, me temîn kirin û niha di destê me de ne; 92 roman jî, di lîste û xebatên din de hebûn, lê bi destê me neketin.

Di qada akademiya de hê jî di destê me de ji bo dîroka romana Kurmancî berhemeke bi rêkûpêk tune, em hêvî dikin ku ev xebat ji bo xebateke bi vî avayî jî bibe alîkar.

Amadekariyên ji bo vê xebatê de me carekî din jî dît ku li Kurdistana bakûr û li metropolên Tirkîyê hebûna Kurdan û nîşaneyên Kurdî xeternak tînin. Lewre hetanî piraniya pirtûkfiroşên Bakûr jî, xêncî çend berhemên populer, berhemên Kurdî nafiroşin yan jî di vîtrînan de cîh nadin wana. Xwe gîhandina pirtûkên nû-çapkirî de jî mirov zehmetiyan dikişîne. Ev rewş ewqas xirab e ku weşanxaneyên navendên wan li bajarên wekî Wan, Amed û Batmanê ne, pirtûkên ku çap dikin, di nava van bajêran de jî temînkirina pirtûkên wan de zehmetî hene. Ev tenê pirsgerêkên van weşanxaneyan nîn e, di gelekê din de jî heman problem hene. Ji ber vê, divê weşangerên Kurd jî li xwe veşêrin û kêmasiyên xwe bi çavên profesyonelî rexne bikin û sererast bikin.

Divê sazî û tevgerên kurdewar ji bo lêkolînên kurdolojiyê girîngiyê bidin pirtûkxaneyên kurdî û berhemên derheqê Kurdan de bi rêkûpêk bi dest xînin û arşîv bikin.

Dema em li romannûsên Kurdî dinihêrin, em dibînin ku îro hê jî gelek nivîskarên ku bi Kurdî (Kurmancî) dinivîsin yan di girtîgehan de ne, yan demekî di girtîgehê de mane yan jî mişextî ne û sedem jî polîtîk in. Ji ber vê em dikarin bibêjin di romana Kurmancî de şaxeke polîtîk ya bi hêz hê jî xwedî roleke girîng e û mijar û temayên berheman jî li gor vê polîtîzebûnê tê xemilandin. Lê bi taybet di deh salên dawî de (ji 2008an vir ve) berhemên ku giraniyê didin ser derûniya lehengan, pirsgerêkên kesayetê jî zêde dibin û lê ev jî bi rewşa polîtîk ve girêdayî ye. Xêncî vê, di van salên dawî de hêjmara romanên dîrokî, fantastîk, mîtolojîk jî zêde dibin. Ev jî xalekî ji bo analîz û şîrovên kûr mihtacê xebatên nû ye.

Me di vê xebatê de cîh da hêjmara romanên Kurmancî, lê ji bo hemû diyalektên Kurdî xebatên bi vî avayî divê bînin kirin ku dewlemendiya edebiyata Kurdî bêhtir bê dîtin.

Çavkanî

Pirtûk

- Polat, Lokman (2004). *Bîst Romanên Kurdî*. Stockholm: Helwest.
- Polat, Lokman (2019). *Çil Romanên Kurdî (Danasîn/Nirxandin/Şîrovekirin)*. Wan: Sîtav.
- Polat, Lokman (2014). *Pêncî Romanên Kurdî*. Stenbol: Ar.
- Yûsiv, Helîm (2011). *Romana Kurdî*. Amed: Ronahî.
- Pariltî, Abidin û Galip, Özlem (2010). *Kürt Romanı Okuma Kılavuzu*. İstanbul: Sel.
- Kutlay, Nacî (1998). “Romana Kurdî”, Stenbol: *War Kovara Lêkolîn û Lêgerînê*, H. 5-6, Havîn –Payîz 1998, , r. 125-134.
- Boyik, Eskerê (2012). *Çanda Kurdên Sovêtê*. Amed: Deng.
- Ahmedzade, Haşim (2004). *Ulus ve Roman*. (Wergêr: Azad Zana Gündoğan). İstanbul: Pêrî.
- Ahmedzade, Haşim (2011). *Romana Kurdî û Nasname*. (Wergêr: Fahriye Adsay) Stenbol: Avesta.
- Ferho, Medenî (2011). *Rewşa Romana Kurdî*. İstanbul: Do.
- Xelîl, Tîmurê (1995). “Eliyê Evdilrehman”. *Antolojiya Edebiyata Kurdî Cilt 1*. (Amadekar: Mehmed Uzun). İstanbul: Tüzmamanlar. r.386.
- Ayhan, Sirri (2014). *Dansa Berber*. (Wergera ji tîrkî: Yaqop Tilermenî). İzmir: Na.

Çavkaniyên Înternetê

- Ji bo berhemên Reşad Sorgul:
https://ku.wikipedia.org/wiki/R%C3%AA%C5%9Fad_Sorgul
(Dîroka jêgirtinê: 20.02.20)
- Dîyadinî, Bêwar, *Ferhenga Bêwar*:
<https://www.pirtukakurdi.com/ferhenga-bewar-418-tr> Dîroka jêgirtinê: 29.01.20)
- Lîsteya wikipediayê ji bo romana Kurdî:
https://ku.wikipedia.org/wiki/L%C3%AEsteya_roman%C3%AA_n_kurd%C3%AE
[AE](#) (28.01.20)
- Aydogan, Îbrahîm Seydo. “75 Sal û 200 Romanên Kurdî (Kurmancî):
<http://www.kurdigeh.com/authors.aspx?an=43&aid=31> (Dîroka jêgirtinê: 20.06.17)
- Lîsteya Malpera Amîdakurd:
http://www.amidakurd.net/nuce/75_sal_û_197_romanên_kurdî_kurmancî (20.01.20)
- Nûçeya Malpera çandanaeyê ji bo romana Mehmed Dehsiwar:
Dehsiwar, Mehmed, *Çepera Giran*: <http://candname.com/romaneke-nu-ya-mehmed-dehsiwar-cepera-giran-sere-merdan-u-nemerdan/> (Dîroka Jêgirtinê: 15.02.20)
- Roj, Cîhan, *Mahrûm* : <https://www.pirtukakurdi.com/mahrûm-103339-tr> (Dîroka Jêgirtinê: 01.02.20)
- Yiğit, Abdusamet, *Çîroka Keçelok 1*,

[https://ku.wikipedia.org/wiki/%C3%87%C3%AEroka_ke%C3%A7elok_1_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/%C3%87%C3%AEroka_ke%C3%A7elok_1_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka jêgirtinê: 28.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Çîroka Keçelok 2* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/%C3%87%C3%AErok%C3%AA_n_ke%C3%A7elok_2_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/%C3%87%C3%AErok%C3%AA_n_ke%C3%A7elok_2_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka jêgirtinê: 28.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Çîroka Keçelok 3* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/%C3%87%C3%AErok%C3%AA_n_ke%C3%A7elok_3_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/%C3%87%C3%AErok%C3%AA_n_ke%C3%A7elok_3_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka jêgirtinê: 28.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Destana Dewrêşê Evdê* :

https://ku.wikipedia.org/wiki/Destana_Dewr%C3%AA%29F%C3%AA_Ewd%C3%AE (Dîroka jêgirtinê: 29.01.2020)

Yiğit, Abdusamet, *Destana Heme Destana Hemê Zerê* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/Destana_Hem%C3%AA_Zer%C3%AA_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/Destana_Hem%C3%AA_Zer%C3%AA_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka jêgirtinê: 29.01.20)

Yiğit, Abdusamet: *Destana Kawayê Hesinger* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/Destana_Kaway%C3%AA_Hesinger_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/Destana_Kaway%C3%AA_Hesinger_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka jêgirtinê: 28.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Elî Herîrî* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/%C3%8A1%C3%AE_Her%C3%AEr%C3%AE_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/%C3%8A1%C3%AE_Her%C3%AEr%C3%AE_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka jêgirtinê: 29.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Feqiyê Teyran-1* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/Feqiy%C3%AA_Teyran_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/Feqiy%C3%AA_Teyran_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka jêgirtinê: 28.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Feqiyê Teyran -2* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/Feqiy%C3%AA_Teyran_2_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/Feqiy%C3%AA_Teyran_2_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka jêgirtinê: 28.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Feqiyê Teyran-3* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/Feqiy%C3%AA_Teyran_3_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/Feqiy%C3%AA_Teyran_3_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka jêgirtinê: 28.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Feqiyê Teyra- 4* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/Feqiy%C3%AA_Teyran_4_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/Feqiy%C3%AA_Teyran_4_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka Jêgirtinê: 28.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Feqiyê Teyran-5* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/Feqiy%C3%AA_Teyran_5_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/Feqiy%C3%AA_Teyran_5_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka Jêgirtinê: 29.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Şahmaran* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eahmaran_\(pirt%C3%BBk,2011\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eahmaran_(pirt%C3%BBk,2011)) (Dîroka jêgirtinê: 28.01.20)

Yiğit, Abdusamet, *Ya Ku Li Mirov Zor Dihat ku Bijî* :

[https://ku.wikipedia.org/wiki/Ya_ku_li_mirov_zor_dihat_ku_bij%C3%AE_\(pirt%C3%BBk\)](https://ku.wikipedia.org/wiki/Ya_ku_li_mirov_zor_dihat_ku_bij%C3%AE_(pirt%C3%BBk)) (Dîroka jêgirtinê: 29.01.20)

Lîsteya romanên Kurdên Rojava:

- <https://niviskar.org/rojawa-listeya-pirtuken-kurdi-yen-2019an-qamislo-c9ccc.html> (Dîroka jêgirtinê: 16.02.20)
- Berekat, Mîdya, *Berxwedanistan*: <http://shermola.net/ku/berhem/pirtuken-derketi/berxwedanistan-midiya-berekat/> (Dîroka jêgirtinê: 21.01.20)
- <http://shermola.net/ku/berhem/pirtuken-derketi/efrin-name-zozan-mihemed/> (Dîroka jêgirtinê: 21.01.20)
- Yûsif, Luqman, *Hêviyên Bi Rê Da*:
<https://www.yekitiyanks.com/2018/12/luqman-yusif-romana-heviyen-bi-re-de.html> (21.01.20)
- Kurd, Vejîna, Hawarîne Efrînî: <https://www.yekitiyanks.com/2018/12/vejina-kurd-romana-hawarine-efrini.html> (Dîroka jêgirtinê: 18.11.2020)
- Rustem, Pîr, *Zarotiya neynikekê û tiştin din*:
<https://www.emrro.com/pdf/zarotiya.doc> (Dîroka jêgirtinê: 19.01.20)
- Reşîd, Tosinê. *Evîna Te Ez Parstim*: <https://rojvakurd.com/tosine-resid-evina-te-ez-parastim/> (Dîroka jêgirtinê: 06.10.19)
- Miftefî, Omîtê, *Hêvî û Tekoşîn*:
<https://zanistvan.wordpress.com/2018/07/07/hevi-u-tekosin/> (Dîroka Jêgirtinê: 15.02.20)
- Hessaf, D. Isma'îl, *Derdê Gel*:
https://doc0c94docs.googleusercontent.com/docs/securesc/ha0ro937gcuc717deffksulhg5h7mbp1/pd7en6j6eqb0h9e3jqqhpd8e52nefk3/1579442400000/09972567841075610586/*0B4fCdsgQUeAySWdIOHJoenv5Tnc?e=download (Dîroka daxistinê: 19.01.20)
- Berekat, Merwan, *Nameyên Jineke Kurd*:
<https://www.yekitiyanks.com/2019/02/efrin-destane-u-birin-roman-merwan.html> (Dîroka jêgirtinê: 16.02.20)
- Birîndar, *Soro*:
http://www.arsivakurd.org/images/arsiva_kurd/pirtuk/pirtuken_kurdi/birindar/so_ro.pdf (Dîroka daxistinê: 11.12.2019)
- Birîndar, *Keça Kurd Xanê*:
<http://www.arsivakurd.org/index.php/legerin/87-pirtuk/4182-keca-kurd-xane> (Dîroka daxistinê: 11.12.2019)
- Listeya pirtûkên li Rojava hatine çapkirin: <https://niviskar.org/rojawa-listeya-pirtuken-kurdi-yen-2019an-qamislo-c9ccc.html> (19.01.20)
- Lîsteya romanên 67 roman bi Kurmancî:
<https://pirtukweje.wordpress.com/2017/07/01/listeya-romanen-bi-kurdi/> (Dîroka jêgirtinê: 12.01.18)
- Lîsteya berhemên Kurdî yê 2005an ya malpera diyarname.comê:
<https://diyarname.com/news.php?Idx=301> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)
- Lîsteya berhemên Kurdî yê 2006an ya malpera diyarname.comê:
<https://diyarname.com/news.php?Idx=302> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)
- Lîsteya berhemên Kurdî yê 2007an ya malpera diyarname.comê:
<https://diyarname.com/news.php?Idx=178> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2008an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=1675> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2009an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=3015> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2010an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=4197> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2011an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=5500> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2013an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=7971> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2014an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=12073> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2015an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=19083> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2016an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=25215> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2017an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=27467> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2018an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=33986> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya berhemên Kurdî yên 2019an ya malpera diyarname.comê: <https://diyarname.com/news.php?Idx=39384> (Dîroka jêgirtinê: 22.09.2020)

Lîsteya Bijîsko: http://bijisko.blogspot.com/2015/03/listeya-romanen-kurdi-1935-2014_26.html (Dîroka jêgirtinê: 12.10.19)

Berekat, Merwan, *Awirên Royê*: https://doc-04-a8-docs.googleusercontent.com/docs/securesc/ha0ro937gcuc717defkksulhg5h7mbp1/sgq7ht7tu91m4me7sv2dfplui4lnu730/1579420800000/07983084505411770094/*1b8Ywn02IZCx11u9FUW5dp0smZ76zHKtz?e=download (Dîroka jêgirtinê: 19.01.2020)

Berekat, Merwan, *Pakrewanekî Kurd*: <https://niviskar.org/rojawa-listeya-pirtuken-kurdi-yen-2019an-qamislo-c9ccc.html> (Dîroka jêgirtinê: 16.02.20). Di vê malperê de jî navê romanê wekî *Romana Pakrewanekî Kurd* cîh digire: <https://www.yekitiyanks.com/2019/02/efrin-destane-u-birin-roman-merwan.html> (Dîroka jêgirtinê: 16.02.20)

Berekat, Merwan, *Penage*: <https://www.yekitiyanks.com/2019/02/efrin-destane-u-birin-roman-merwan.html> (Dîroka jêgirtinê: 16.02.20)

Berekat, Merwan, *Efrîn Destane û Birîn*: <https://www.yekitiyanks.com/2019/02/efrin-destane-u-birin-roman-merwan.html> (Dîroka jêgirtinê: 16.02.20)

Ismail, Nêrgiz, *Çirik*: <https://niviskar.org/rojawa-listeya-pirtuken-kurdi-yen-2019an-qamislo-c9ccc.html> (Dîroka jêgirtinê: 16.02.20)

Mihemed, Zozan, *Efrîname*: <http://shermola.net/ku/berhem/pirtuken-derketi/efrin-name-zozan-mihemed/> (Dîroka jêgirtinê: 21.01.20). Di lîsteya vê malperê de jî ev agahî hene: <https://niviskar.org/rojawa-listeya-pirtuken-kurdi-yen-2019an-qamislo-c9ccc.html> (Dîroka jêgirtinê: 16.02.20)

Nerexî, Hezar, *Xeyalên koçber*: <https://niviskar.org/rojava-listeya-pirtuken-kurdi-yen-2019an-qamislo-c9ccc.html> (Dîroka jêgirtinê: 16.02.20)

BÎBLİYOGRAFYAYA ROMANÊN KURMANCÎ

Di vê lîsteyê de du beşên sereke hene. Ji vana ya yekem ji romanên ku min temîn kirine û bi dest xistine pêk tê. Ya duyem jî ji berhemên ku me bidest nexistine, lê di çavkaniyên cuda de derheqê wan de agahî bidestxine hene. Em jî lîsteya xwe li gor vana di nava du beşan de tasnîf dikin.

1. Romanên Me Temîn Kirine

1. Abbas, Abbas, *Dengbêjê Piçûk*, Weşanên Pêrî, Çilleya paşîn 2005, Stenbol, 95 r.; *Helbestvan*, Weşanên Pêrî, Îlon 2005, Stenbol, 95 r.; *Neviya Çiyayekî*, Weşanên Pêrî, Çiriya Pêşîn, 2006, Stenbol, 112 r.; *Şivanê Berxan*, Weşanên Pêrî, Çiriya pêşîn 2004, Stenbol, 111 r.; *Xewnên Şiyarî*, Weşanên Pêrî, Adar, 2004, Stenbol, 111 r.
2. Abidîn, Zeynel, *Binefşên Tariyê*, Weşanên Doz, 1999, Stenbol, 176 r.; *Kela Hawaran*, Weşanên Han, Çapa 2., Avrêl 2010, Berlîn, 240 r.; *Peyman (Pirtûka Yekemîn) – Girava Stêrkên Vemirî*, Gün Yayıncılık, Reşemî 2003, Stenbol, 213 r.; *Rêwiyên Dutenêbûnê*, Weşanên Ronahî, Gulan 2014, Amed, 84 r.; *Bigrî Heval*, Evraverlag, 2007, Berlîn, 134 r.; *Siya Çûyînê*, Weşanên Soran, Adar 2015, Berlîn, 229 r.
3. Ak, Wasfî, *Xelefê Şêrwanî (Mîre Heskîfê)*, Weşanên Sîtav, Sermawez 2019, Wan, 124 r.
4. Akar, Mehmet, *Kendal*, Weşanên Do, Mijdar 2015, Stenbol, 80 r.; *Li Pey Bihostek Erd*, Weşanên Semsûr, 2019, Stenbol, 190 r.; *Merivekî Berferatî*, Weşanên Semsûr, 2019, Stenbol, 110 r.
5. Akbel, Sabri, *Evîna Pînhan- Keja Gulîsor û Salihê Nasir Axa*, Weşanên Nûbihar, 2006, Stenbol, 110 r. (Çapa 2.: Tuba Kitabevi, 2018, İstanbul.).
6. Akçakaya, Hacı, *Mamosteya Gundê Nû*, Weşanên J-J, Reşemî 2020, Amed, 130 r.
7. Akdoğan, Mehmet, *Bayê Cîlo*, Weşanên J.J., Îlon 2018, Amed, 164 r.
8. Akkuş, Nizamettin, *Gedeyê Şêrîn*, Weşanên Aram, Ağustos 2015, Amed, 253 r.
9. Aksû, A. Azîz, *Hêlîna Xewna*, Weşanên Name, Tebax 2018, Stenbol, 304 r.
10. Alan, Remezan, *Saturn*, Weşanên Peywend, Çapa 2., 2013, Stenbol, 133 r. (Çapa 1. Weşanên Avesta, 2002, Stenbol).
11. Alp, Alî, *Sîmir-Fira Ber Bi Azbûnê Ve*, Weşanên Aram, Avrêl 2017, Amed, 370 r.
12. Amed, Savaş, *Agir Bi Berfê Ket*, Weşanên Aram, Tebax 2020, Diyarbakır, 425 r.
13. Amîda, Îrfan, *Pêşengeha Sûretan*, Weşanên Lîs, Avrêl 2011, Amed, 256 r.; *Şevêk Şîzofren*, Weşanên Lîs, Avrêl 2018, Amed, 294 r.
14. Anaç, Ahmet, *Delal*, Weşanên J-J, Rezber 2019, Amed, 109 r.; *Medesa*, Weşanên J-J, Rezber 2019, Amed, 102 r.
15. Ararat, Azat, *Şengal-Vejîna Çilmêran*, Weşanên Aryen, Gulan 2018, Enqere, 117 r.
16. Aras, Aynur, *Leylana Kesk*, Weşanên J-J, Berfanbar 2016, Amed, 253 r.

17. Arda, Akif, *Ji Bav û Kalan Ve* (2 cild), (Weşanxane nediyar e), Gulan 2014, Stenbol, (392 r. + 397 r.); *Kurd û Kurdistanî Bûn Zor e*, (Weşanxane nediyar e), Rezber 2016, Stenbol, 192 r.
18. Arda, Çorê, 496, Weşanên Belkî, sibat 2016, Amed, 101 r.; *Roman*, Weşanên Belkî, Îlon 2017, Amed, 128 r.
19. Atay, Hekim, *Bendar-Kehaneta Sêmenda*, Weşanên Morî, Îlon 2018, Amed, 255 r.
20. Aydın, Fatîh, *Sefernameya Hezar û Yek Fersengî*, Weşanên Lîs, Gulan 2014, Amed, 174 r.
21. Aydoğan, Îbrahîm Seydo, *Leyla Fîgaro*, Weşanên Mîr, Îlon 2003, Stenbol, 163 r.; *Reş û Spî*, Weşanên Doz, Gelawêj 1999, Stenbol, 288 r.
22. Aydoğan, Mustafa, *Pêlên Bêrikirinê*, Weşanên Nûdem, 1997, Stockholm, 171 r.
23. Ayebe, Lokman, *Gava Heyatê*, Weşanên Belkî, Îlon 2007, Stenbol, 188 r.; *Jar Lê Sermest*, Weşanên Belkî, Kewçêr 2004, Stenbol, 134 r.
24. Aykoç, Fêrgîn Melîk, *Asoyê Dînan*, Weşanên Ar, Tîrmeh 2013, Stenbol, 319 r.; *Bextê Dagirkirî*, Weşanên Ar, 2015, Stenbol, 359 r.; *Heft Rojên Kalekî (Do û Îro)*, Weşanên Tevn, Rêbandan 2011, Stenbol, 272 r.; *Neviyê Aştiyago Gaumada*, Weşanên Ar, Çile 2020, Stenbol, 330 r.; *Rondikên Héviyên Wenda*, Weşanên Do, Îlon 2009, Stenbol, 247 r.; *Serwerê Med Aştiyago*, Weşanên Ar, Tîrmeh 2018, Stenbol, 472 r.; *Sîya Dema Borî*, Weşanên Do, Kanûn 2009, Stenbol, 223 r.;
25. Bagok, Mahir, *Kefiyên Cihêreng*, Weşanên Lîs, Avrêl 2015, Amed, 283 r.; *Siya Nepenî*, Weşanên Na, 2015, İzmir, 157 r.
26. Baksi, Mahmut, *Gundikê Dono*, Weşanên Gökyüzü Sanat Ürünleri, Gulan 1992, Stenbol, 107 r. (Weşanên Lîs, Çapa 1.: Gulan 2007 û Çapa 2.: 2018, Amed.); *Hêlîn*, Weşanên Lîs, Gulan 2007, Amed, 157 r. (Çapa 2.: Weşanên Lîs, Îlon 2018, Amed.); *Serhildana Mala Eliyê Ênis*, Weşanên Welat, Rêbandan 2001, Stenbol, 104 r (Çapa 2.: Weşanên Lîs, Îlon 2018, Amed).
27. Bakur, Remezan, *Enfala Jiyanê*, Weşanên Ava, Îlon 2014, Amed, 224 r.; *Li ber Siya Fermanekê Jin û Jiyanek -Leyla Tiyarî*, Weşanên Ava, 2016, Amed, 240 r.
28. Bal, Ahmet, *Hebûna Amedê*, Weşanên J-J, Berfanbar 2018, Amed, 140 r.
29. Baqî, H. Kovan, *Aporîa*, Weşanên Na, 2015, İzmir, 108 r.; *Dîfferance*, Weşanên Na, 2016, İzmir, 128 r.; *Heteroglasîa*, Weşanên Ronahî, Gulan 2014, Amed, 267 r. (Çapa 2.: Weşanên Na, 2017, İzmir.); *Kî (Şopa Jêbirî)*, Weşanên J-J, Avrêl 2019, Amed, 95 r.; *Sî'bera Zeyno (Sîya Valahîyê)*, Weşanên J-J, Berfanbar 2017, Amed, 122 r.
30. Baran, Çidem, *Lêrizînên Tenetiyê*, Weşanên Ronahî, Sibat 2012, Amed, 228 r.; *Li Dû Siya Sêwiran*, Weşanên Ronahî, Gulan 2014, Amed, 223 r.; *Li Peravên Torê Torên Evînê*, Weşanên Ronahî, Gulan 2011, Amed, 119 r.
31. Baran, Omer Faruk, *Şeveke Îstîsmar*, Weşanên Avesta, 2019, Stenbol, 33 r.

32. Barîşer⁴, Atilla, *Bi Xatirê Te Enqere*, Weşanên Do, Mijdar 2009, Stenbol, 203 r.; *Desmal û Xençer*, Weşanên Do, Tîrmeh 2012, Stenbol, 219 r.; *Mandalîn*, Weşanên Elma, Nîsan 2005, Stenbol, 207 r.; *Rûpela Bîst û Nehemîn*, Weşanên Do, 2014, Stenbol, 107 r.
33. Berbir, Hogir, *Siya Şikestinê Tûrcel*, Weşanên Aram, Nîsan 2011, Amed, 285 r.
34. Berekat, Merwan, *Awirên Royê*, (PDF), 2018, Qamişlo; *Efrîn Destan û Birîn*⁵, 2018 Qamişlo,
35. Bîlen, Kerem, *Meşa Jiyanê*, Weşanên Aryen, Tebax 2017, Enqere, 382 r.
36. Bilokî, Ahmedê, *Pepûla Azadiyê-Şîrîn Elem Hûlî*, Weşanên J-J, Sermawez 2014, Amed, 252 r.
37. Bîngol, Ulku, *Hespên Hesinî*, Weşanên Na, 2016, İzmir, 75 r.
38. Birîndar, *Keça Kurd Xanê*, (PDF), 1982, Almanya, 84 r.; *Soro*, (PDF), 1983, 179 r.
39. Birûsk, Serkan, *Evîneke Bêcîrekî*, Weşanên Lîs, Avrêl 2015, Amed, 108 r.; *Xwezî*, Weşanên Lîs, Gulan 2016, Amed, 170 r.
40. Bohtî, Dîyar, *Soryaz-2*, Weşanên Do, Çile 2014, Stenbol, 254 r.
41. Boyîk, Eskerê, *Bahoz*, Weşanên Avesta, 2011, Stenbol, 108 r.; *Evîna Qedexe*, Weşanên Nas, Temmuz 2019, Stenbol, 221 r.; *Xezeb - Xerîbî*, Weşanên Deng, Îlon 2008, Amed, 328 r.; *Xezeba Xwedê-Gundê Êzdiyan*, Weşanên Deng, Tîrmeh 2004, Stenbol, 425 r.
42. Bozan, Mezher, *Asim*, Weşanên Pêrî, Îlon, 2007, Stenbol, 107 r.; *Av Zelal Bû I-II-III-IV-V⁶-VI*, Weşanên Pêrî, (Rêbendan 2002, 158 r.; Çiriyaşaşîn, 2004, 128 r.; Çiriyaşaşîn 2006, 188 r.; Çiriyaşaşîn 2008, 207 r.; Çiriyaşaşîn 2012, 175 r.; Tîrmeh 2011, 160 r.); *Mihê, Bazîd û Zêrîn*, Weşanên Pêrî, Tebax 2012, Stenbol, 111 r.; *Soroyê Melle*, Weşanên Pêrî, Gulan 2012, Stenbol, 96 r.; *Varqilîn*, Weşanên Nûbihar, 2019, Stenbol, 166 r.; *Zarokên Me (Cilda 1.)*, Weşanên Pêrî, Îlon 2005, Stenbol, 112 r.; *Zêna*, Weşanên Nûbihar, 2007, Stenbol, 176 r.
43. Brahîm, Bêwar, *Payîzokine Çavşil Ji Dilê Xewnê*, Weşanên Lîs, Tîrmeh 2014, Amed, 357 r.
44. Burkay, Kemal, *Zipo*, Weşanên Weqfa Riya Azadî, Îlon 2019, Enqere, 175 r.
45. Caban, Bîlal, *Dicle Diherike Dilê Min*, Weşanên Nûbihar, 2014, Stenbol, 231 r.
46. Çakar, Yıldız, *Ev Rê Naçe Bihuştê*, Weşanên Lîs, Rêbendan 2019, Amed, 216 r.; *Gerîneka Guernicayê*, Weşanên Lîs, Gulan 2016, Amed, 210 r.
47. Çamlıbel, Yılmaz, *Biro-Romana Serhildana Agiriyê*, Weşanên Deng, Sibet 2010, Amed, 326 r.
48. Can, Memo, *Bi Çavê Zarokatiya Min Penaberî*, Weşanên J-J, Kewçer 2017, Amed, 264 r.
49. Çankaya, Dincer, *Çerxa Felekê*, Weşanên Do, Tîrmeh 2015, Stenbol, 62 r.
50. Cegerxwîn, *Reşoyê Darê*, Weşanên Lîs, Gulan 2007, Amed, 115 r.
51. Cesûr, Bahattin, *Raperîn*, Evrensel Basım Yay., Kewçer 2016, Stenbol, 408 r.

⁴ Nivîskar di vê pirtûkê û ya *Rûpela Bîst û Nehemîn* de navê xwe wekî **A. Barîşer** bi kar aniyê.

⁵ Xêncî van du romanên, bi sernavê romana *Pakrewanekî Kurd*, *Nameyên Jinên Kurd* û *Penageh* sê romanên Merwan Berekat jî di heman malperê de cih digirin, lê derheqê wan de heta niha agahiyek yeqîn neketiye destê me ku gelo ew çap bûne an jî elektronîk hatine belavkirin.

⁶ Cilda V. bi vî navî hatiye çapkirin: *Derb- Av Zelal Bû V*.

52. Cewerî, Firat, *Ezê Yekî Bikujim*, Weşanên Avesta, 2008, Stenbol, 151 r.; *Lehî*, Weşanên Nûdem, 2011, Stenbol, 259 r.; *Maria Melekek Bû*, Weşanên Ava, Nîsan 2013, Stenbol, 158 r.; *Payîza Dereng*, Weşanên Nûdem, 2005, Stenbol, 407 r.; *Derza Dilê Min*, Weşanên Avesta, 2020, Stenbol, 135 r.
53. Cîhanî, Perwîz, *Bilîcan*, Weşanên Doz, Tebax 2002, Stenbol, 512 r.
54. Cindî, Heciyê, *Hewarî*, Weşanên Lîs, Îlon 2008, Amed, 418 r.
55. Çoban, Gülistan, *Sînem (Evîna Feqiyê Teyran û Sînemê)*, Weşanên Dara, Tebax 2019, Stenbol, 110 r.
56. Colemergî, Îhsan, *Cembeliyê Kurê Mirê Hekariyan*, Weşanên Avesta, 2001, Stenbol, 195 r. (Çapa 1.: Weşanên Apec, 1995, Stockholm); *Zeynel Beg*, Weşanên Lîs, Pûşper 2018, Amed, 196 r.
57. Çolpan, Riza, *Nado Kurê Xwe Firof*, Weşanên Pêrî, Nîsan 2001, Stenbol, 296 r.; *Serhatiyên Rustem û Namerdiya Namerdan*, Weşanên Veng, Tîrmeh 2004, Stenbol, 558 r.; *Xidê Naxirvan û Tevkuştina Dêrsim*, Weşanên Dîlan, Dîroka Çapê Tune, Amed, 494 r.; *Gurên Dev Bixwîn – Ên Çar Ling û Ên Du Ling*, Weşanên Name, Çile 2020, Amed, 341 r.
58. Dehsîwar, Mehmed, *Evîna Dijwar*, Weşanên Apec, Çapa 2., 2016, Amed, 497 r., (Çapa 1.: Apec, Stockholm).
59. Demir, Silêman, *Kassandra*, Weşanên Avesta, 2010, Stenbol, 184 r.; *Li Parka Bajêr*, Weşanên Do, Mijdar 2013, Stenbol, 188 r.; *Piştî Bîst Salan*, Weşanên Doz, Gulan 2007, Stenbol, 152 r.; *Sorê Gulê*, Weşanên Nûdem, 1997, Stockholm, 224 r.
60. Demirağ, Feyzî, *Serpêhatiya Çepik Ehmed û Xezala Dotmama Wî*, Weşanên Sîtav, Pûşper 2019, Wan, 144 r.
61. Denîz, Hesên Huseyîn, *Hêvî Her Dem Heye (2 Cild)*, Weşanên Do, 2008, Stenbol, 228 r + Îlon 2009, 283 r.
62. Deryaspî⁷, A. Gulgeş, *Xezal*, Weşanên J-J, Kewçêr 2013, Amed, 352 r.; *Ez ne ez im*, Weşanên Sancî, 2018, Stenbol, 86 r.; *Tariya Bi Tav*, Weşanên Do, Tîrmeh 2010, Stenbol, 475 r.
63. Devîren, Mehmet, *Kortika Filehan*, Weşanxaneyê J-J, Gelawêj 2013, Amed, 87 r.
64. Dewran, Omer, *Sîtava Tariyê*, Weşanên Lîs, 2016, Amed, 300 r.
65. Dildar, Receb, *Leqat*, Weşanên Dara, Tebax 2019, Amed, 180 r.; *Dojeh*, Weşanên Dara, Îlon 2019, Amed, 101 r.
66. Dilken, Welat, *Stêrka Xuricî Ferêt*, Weşanên Peywend, 2016, Stenbol, 119 r.; *Şeva Dawî*, Weşanên Lîs, Adar 2011, Amed, 248 r.
67. Dilsoz, Omer, *Bêhna Axê*, Weşanên Berçem, Sermawêz 2005, Stenbol, 207 r. (Çapa 2., Weşanên J-J, 2014, Amed); *Berbiska Zer*, Weşanên Avesta, 2012, Stenbol, 255 r. (Çapa 2., Weşanên J-J, 2014, Amed.); *Ez û Min*, Weşanên J-J, Avrêl 2016, Amed, 94 r.; *Gêjevang*, Weşanên Lîs, Reşemî 2018, Amed, 341 r.; *Hêviyên Birîndar Gûzereş*, Weşanên J-J, Çapa 2., Sermawez 2014, Amed, 158 r. (Çapa 1., Hêviyên Birîndar, Weşanên Aram, Reşemî 2003, Stenbol, 162 r.); *Hevrazên Çiyan*, Weşanên J-J, Kewçêr 2014, Amed, 224 r.; *Neynika Dilî*, Weşanên J-J, Sermawez 2014, Amed, 213 r.

⁷ Nivîskarê di romana xwe ya yekem de A. Gulgeş Deryaspî bi kar aniyê, lê di xebatên xwe yên din de Gulgeş Deryaspî tercîh kiriye.

68. Dîndar, Îsmâîl, *Siwarê Ewran*, Weşanên Evrensel Basım Yay., Reşemî 2014, Stenbol, 48 r.; *Xwezî Bi Wan Rojan*, Weşanên Morî, Sibât 2019, Amed, 46 r.
69. Dost, Jan, *3 Gav û 3 Darek-Şeva dawî di jiyana Şêx Seîdê Kal de*, Weşanên Avesta, Çapa 3., 2015, Stenbol, 204 r. (Çapa 1.: 2007; Çapa 2.: 2012.); *Kobanî*, Weşanên Dara, Gulan 2017, Amed, 408 r.; *Martîne Bextewer*, Weşanên Avesta, 2012, Stenbol, 262 r.; *Mijabad*, Weşanên Avesta, Çapa 2., 2012, Stenbol, 239 r. (Çapa 1.:2004, Weşanên Belkî.); *Mîrname*, Weşanên Avesta, 2008, Stenbol, 229 r.; *Pîrewergêr*⁸, Weşanên Dara, Îlon 2018, Stenbol, 141 r.
70. Dûman, Huseyîn, *Xeyala Veğerê*, Weşanên Aram, Tebax 2020, Diyarbakır, 182 r.
71. Ebdelo, Hind, *Birîna Serdemê*, (PDF), 2019, 228 r.
72. Ekinci, Hayrettin, *Li Çiyayê Qerejdax Şopa Gerîla*, Weşanên Aram, Kasım 2012, Amed, 214 r.; *Jiyana Qurmiçandî*, Weşanên Batmane, Gulan 2013, Batman, 143 r.; *Keleha Babek*, Weşanên J-J, Rêbendan 2020, Amed, 208 r.; *Xwedaber*, Weşanên Do, Gulan 2012, Stenbol, 158 r.
73. Elî, Lînda, *Keçika Zindanê*⁹, Weşanên Pencînar, 2017, Stockholm, 165 r.
74. Engîzek, Husên, *Bênnav*, Weşanên Aram, Adar 2015, Amed, 144 r.; *Mazûvanên Destpêka Şoreşê – Gewro û Gewrê*, Weşanên Aram, Ağustos 2015, Amed, 76 r.
75. Eroglu, Yaşar, *Çerxa Xedar*, Weşanên Sîtav, Tebax 2020, Wan, 191 r.
76. Eroğlu¹⁰, Yunus, *Nameyek Ji Xwedê Re*, Weşanên Lîs, Berfanbar, 2007, Amed, 235 r.; *Otobês*, Weşanên Lîs, Reşemî 2010, Amed, 196 r.; *20.39*, Weşanên Avesta, 2016, Stenbol, 102 r.; *Defterên Perrîdankan*, Weşanên Avesta, 2014, Stenbol, 255 r.; *Zarokên Ber Çem*, Weşanên Lîs, Sermawez 2012, Amed, 405 r.
77. Erol, Ekrem, *Niqêr – Serdaba Demê*, Weşanên Do, 2015, Stenbol, 175 r.
78. Eser, Bûbê, *Barzan Digirî (Enfalkirina Heşt Hezar Barzaniyan)*, Weşanên Sîtav, Berfanbar 2017, Wan, 227 r.; *Gardiyan*, Weşanên Doz, Adar 2006, Stenbol, 199 r.; *Jiyanek*, Weşanên Bajar, Kewçêr 2004, Stenbol, 251 r.
79. Eşo, Wezîrê, *Hosta Hovannes*, Weşanên Lîs, 2016, Amed, 69 r. (Novel); *Îtbarî*, Weşanên Lîs, 2016, Amed, 63 r. (Novel); *Qirme*, Weşanên Lîs, 2016, Amed, 149 r.; *Sîber*, Weşanên Lîs, 2016, Amed, 147 r.; *Tosinê Êşan*, Weşanên Lîs, 2016, Amed, 115 r.
80. Evdilrehman, Eliyê, *Xatê Xanim*, Weşanên Lîs, Gulan 2012, Amed, 78 r.; *Morof*¹¹, Weşanên Lîs, Çapa 2.; Gulan 2012, Amed, 102 r. (Novel); *Şer Li Çiya-Şêx Zayîr*, Weşanên Pêrî, Gulan 2011, Stenbol, 351 r.
81. Evdirehîm, Dewran, *Kenên Hinekirî*, Weşanên Ar, Rêbendan 2016, Stenbol, 399 r.; *Jînek Berxwedêr*, Weşanên Entîtuya Amedê, Pûşper 2012, C. Weşanê Tune, 160 r.; *Reşeba*, Weşanên Ar, 2014, İstanbul, 180 r.
82. Feqiyani, Silêman, *Dilka Dayikê*, Weşanên Sîtav, Îlon 2019, Wan, 589 r.; *Evdê Min Bimeşe*, Weşanên Sîtav, Tebax 2016, Wan, 464 r.; *Mirza Mihemed*, Weşanên Sîtav, Îlon

⁸ Cilda duyem ya vê pirtûkê ji heman weşanxaneyê derçû. Lê, ji ber ku ji Erebi hatiye wergerandin, me cih nedayê.

⁹ Ji bo temînkirina vê pirtûkê sipasdarê Doç. Dr. Ayhan TEK im.

¹⁰ Yunus Eroğlu berê xebatên xwe yê edebî bi navê xwe yê eslî çap dikir, lê paşê navê xwe yê niviskariyê guherand û êdî berhemên xwe bi navê Ciwanmerd Kulek diweşîne û sê pirtûkên dawî bi vî navî derxistiye.

¹¹ Çapa 1.: 1957, di nava berhevoka *Nivîskarên Kurdên Sovyetan* de.

2019, Wan, 327 r.; *Rev*, Weşanên Sîtav, Îlon 2020, Wan, 479 r.; *Ehmedê Hekariyan*, Weşanên Sîtav, Îlon 2020, Wan, 430 r.

83. Ferho, Medenî, *Berxwedan Jiyan e*, Weşanên Abece, 1994, Leuven (Belçika), 187 r.; *Çiroka Me*, Weşanên Do, Kanun 2009, Stenbol, 647 r.; *Dora Bacinê Bi Dar e*, Weşanên Tevn, Rêbendan 2007, Stenbol, 335 r.; *Geliyê Girî*, Weşanên Do, Gulan 2013, Stenbol, 327 r.; *Marê Di Tûr De*, Weşanên Pêrî, 1999, Stenbol, 192 r.; *Romana Kobanê*, Weşanên Do, Gulan 2015, Stenbol, 199 r.; *Xaltîka Zeyno (cild 1)*, Weşanên Doz, 1997, Stenbol, 387 r.; *Xewnên Pînekirî*, Weşanên Pêrî, Sibat 2001, Stenbol, 271 r.

84. Firat, Qahir, *Gulên Azadiyê*, Weşanên Aram, Reşemî 2003, Stenbol, 179 r.

85. Gabar, Hewar, *Dicle Xemgîn Diherike*, Weşanên Ronahî, Kanûn 2011, Amed, 214 r.

86. Gerdenzerî, Ezîzê, *Fîncana Ferfûrî*, Weşanên Lîs, Avrêl 2015, Amed, 187 r.; *Solên Zêrîn*¹², Weşanên Doz, Gulan 2011, Stenbol, 163 r.

87. Gernas, Aram, *Toqa Lanetê*, Weşanên Doz, Gulan 2007, Stenbol, 144 r.

88. Geylanî, Osman, *Tevn*, Weşanên Nûbihar, 2014, Stenbol, 212 r.

89. Güneş, Evdilxaliq, *Birînen Biêş*¹³, Weşanên J-J, Rezber 2015, Amed, 144 r.

90. Guven, Eyub, *Guhar*, Weşanên Ronahî, Gulan 2011, Amed, 135 r.; *Malbata Tekdemîr-Penaberên Jiyanêke Têkoşer*, Weşanên Ar, Tîrmeh 2013, Stenbol, 271 r.; *Kulmek Morîkên Şînbirîk*, Weşanên Ronahî, Adar 2010, Amed, 88 r.;

91. Heco, Mistoyê, *Na Bavo Hê Li Rawestgehê Me*, Weşanên Apec, 2017, Stockholm, 86 r.

92. Hedilî, Kamran Simo, *Babilîsok*, Weşanên Enstituya Kurdî ya Stockholmê, 2012, Stockholm, 235 r.; *Pêxemberê Jibîrçûyî Manî*, Weşanên Ar, Tîrmeh 2013, Stenbol, 231 r.; *Qêrîna Bêdeng - Rîndêxan*, Weşanên Aram, Tebax 2015, Amed, 191 r.; *Pêjna Baranê*, Weşanên J-J, Pûşper 2018, Amed, 170 r.

93. Hepo, Ahmedê, *Bawerî – Dengê Ji Rêzeçiyayên Elegezê*, Weşanên Dîwan, 2013, Stenbol, 181 r.; *Birîn*, Weşanên Peywend, 2014, Stenbol, 240 r.

94. Hessaf, D. Isma'îl, *Derdê Gel*, 2003.

95. Hezex, Nûdem, *Belalûk*, Weşanên Do, Nîsan 2014, Stenbol, 151 r.; *Bîr*, Weşanên Dara, Stenbol, 2019, 118 r.

96. Hîkmet, Bedran, *Bêdengî*, Weşanên Lîs, 2016, Amed, 386 r.; *Mala Birazîyan*, Weşanên Aram, Gelawêj 2015, Amed, 536 r.

97. Hirorî, Sidqî, *Evîn û Şewat*, Weşanên Nûdem, Stockholm, 1998, 109 r.; *Ez û Delal – Min Tenê Nehêlin*, Weşanên Doz, Îlon 2007, Stenbol, 104 r.; *Kurê Zinarê Serbilind*, Weşanên Nûdem, 1996, Swêd, 156 r.

98. Husên, Fawaz, *Barê Şevê*, Weşanên Avesta, 2012, Stenbol, 131 r.; *Evdo û Çend Behnikên Şadiyê*, Weşanên Avesta, 2013, Stenbol, 122 r.; *Heftiyek Dirêj Li Amedê*,

¹² Ev berhem di nava berhema bi navê *Hezkirina Qedexe* ya Ezîzê Gerdenzerî de cîh digire, çapa pirtûkê ya di Gulana 2011an de ji weşanxaneya Dozê derketiye bi destê me ket.

¹³ Nivîskar di pêşgotina pirtûka xwe de dibêje, “Min biranînen xwe bi şeklê **biranîn/roman** nivîsiye.” Em gelek romanên ji weşanxaneya Aramê derçûne bi vê formê dibînin. Lê weşanxaneya J-Jyê ev tercîh nekiriye û di kategoriya “serpêhatî” de cîh daye vê berhemê.

- Weşanên Avesta, 2015, Stenbol, 173 r.; *Parîsabad*, Weşanên Avesta, 2010, Stenbol, 102 r.; *Piçek Jiyan Qetek Asiman*, Weşanên Avesta, 2014, Stenbol, 262 r.
99. Îbo, Sehîdê, *Kurdên Rêwî*¹⁴, Weşanên Avesta, 2009, Stenbol, 203 r.
 100. Îke, Xezal, *Qêrîn*, Weşanên Aram, Ağustos 2015, Amed, 314 r.
 101. Ildiz, Hesên, *Qal*, Weşanên Peywend, 2019, Stenbol, 127 r.
 102. Işık, Abdullah Pertev, *Li Ber Keviyên Dîjleyê*, Weşanên Pêrî, Stenbol, 144 r.; *Mirinên Bê Wext*, Weşanên Astare, Stenbol, 472 r.; *Serjîn*, Weşanên J-J, Berfanbar 2013, Amed, 175 r.
 103. Îşiq, Şîraz, *Qesra Bilindan*, Weşanên Belkî, Mijdar 2014, Amed, 95 r.
 104. Janbar, Mîran, *Ardûda*, Weşanên Lîs, Mijdar 2004, Amed, 80 r.; *Qolyeya Cêcileê*, Weşanên Lîs, Adar 2012, Amed, 366 r.
 105. Jiyan, Rênas, *Bacanên Pelçiqandî*, Weşanên Belkî, Çapa 2.; Îlon 2019, Enqere, 220 r. (Çapa 1.: Weşanên Belkî, Îlon 2017, Stenbol); *Spîtama*, Weşanên Belkî, Sibat 2016, Amed, 244 r.; *Stranên Sor Nivîştên Mor*, Weşanên Belkî, Mijdar 2018, Enqere, 224 r.
 106. Kader, Mamo, *Bêhnê Bidin Miriyan*, Weşanên Na, 2018, Îzmîr, 142 r.
 107. Karaaslanli, A. Latîf, *Dizên Nasnameyê*, Weşanên Aryen, Îlon 2020, Stenbol, 260 r.
 108. Karahan, Enwer, *Siwarê Şînbozê Êlas Efendî*, Weşanên Apec, 2013, Stockholm, 140 r.; *Şapînoz*, Weşanên Avesta, 2010, Stenbol, 208 r.
 109. Karakoç, Dağistan, *Xoçvan Çîrokên Nivçomayî*, Weşanên Nûbihar, 2014, Stenbol, 222 r.
 110. Kaya, Abdullah, *Sêsilê*, Weşanên Avesta, 2013, Stenbol, 143 r.
 111. Kaynak, Yusuf, *Warê Nû*, Weşanên Sîtav, Tebax 2020, Wan, 303 r.
 112. Kavak, Ramazan, *Rêwîyê Demên Windayî*, Weşanên Na, 2020, İzmir, 159 r.
 113. Kedo, Mihemedê Ehmoyê, *Çîrokên Quncikê Dojehê*, Weşanên Sîtav, Tebax 2019, Wan, 459 r.
 114. Kelogirî, Devliken, *Leylan*, Weşanên J-J, Kewçer 2019, Amed, 293 r.
 115. Keskin, A. Celil, *Evîna Tajdîn Delal e*, Ceren Kùltür Yay., Sibat 2017, Stenbol, 134 r.
 116. Kîkî, Siûd, *Dawiya Bê Dawî*, Weşanên Doz, Gulan 2007, Stenbol, 117 r.; *Ser bi Ser*, Weşanên Ava, 2011, Stenbol, 165 r.
 117. Kıran, Eyüp, *Dewrêşê Evdî Kulîlka Bilbizêk û Rim*, Weşanên Nûbihar, çapa 3., 2012, Stenbol, 288 r.; *Pilingê Serhedê*, Weşanên Elma, Sibat 2005, Stenbol, 245 r. (Çapa 2.: 2013, W. Nûbihar, 2013, Stenbol, 280 r).
 118. Kıyak, Özgür, *Rêwîyên Bê Welat*, Weşanên Do, Îlon 2009, Stenbol, 143 r.
 119. Kozluk, A. Hekîm, *Temenên Li Ber Bahozê*, Weşanên Aryen, Îlon 2020, Stenbol, 176 r.
 120. Közgün, Şeyhmus, *Barbut*, Weşanên Lîs, Gulan 2014, Amed, 152 r.
 121. Kurd, Vejîna, *Hawarine Efrînî*, (PDF), 2018.
 122. Marufoğlu, Salîh, *Baran*, Weşanên J-J, Rêbendan 2018, Amed, 100 r.

¹⁴ Di dawîya vê pirtûkê de dibêje “Kitêba ‘ewlîn kuta bû”, lê ger hatibe nivîsîn jî, me xwe negihand berg yan jî bergên din.

123. Meşe, Yakup, *Destana Çemê Çetelê -1(Îbo Begê Parsînî)*, Weşanên J-J, Avrêl 2016, Amed, 118 r.; *Destana Çemê Çetelê -2- Mala Seydo*, Weşanên J-J, Rezber 134 r.; *Eliyê Etmanekî û Filitê Quto*, Weşanên Ava, Adar 2018, Amed, 111 r.; *Gulîzer*, Weşanên J-J, Avrêl 2014, Amed, 96 r.; *Laşê Bêserî*, Weşanên J-J, Sermawez 2011, Amed, 160 r.
124. Metê, Hesenê, *Hefsar*, Weşanên Peywend, 2018, İstanbul, 94 r.; *Labîrenta Cinan*, Weşanên Avesta, Çapa 2., 2000, Stenbol, 195 r. (Çapa 1.: Weşanên Welat, 1994, Stockholm); *Li Dêrê*, Weşanên Peywend, Çapa 2., 2015, Stenbol, 74 r. (Novel) (Çapa 1.: Weşanên Nûdem, 2011.); *Tofan*, Weşanên Peywend, Çapa 3., 2013, Stenbol, 80 r., (Çapa 1.: Weşanên Apec, 2000, Stockholm; çapa 2.: 2006, Stenbol.); *Gotinên Gunehkar*, Çapa 3., Weşanên Peywend, 2013, Stenbol, 128 r., (Çapa 1.: Weşanên Avesta, 2007, Stenbol; çapa 2.: W. Apec, 2008, Stockholm.).
125. Mewalî, Salihê, *Mala Xêrnediyan*, Weşanên J-J, Gulan 2019, Amed, 152 r.
126. Mîro, Newaf, *Bend*, Weşanên Do, Gulan 2014, Stenbol, 181 r.; *Dilname*, Weşanên Lîs, 2019, Amed, 89 r.; *Du Kes Yek Mirov*, Weşanên Do, Gulan 2014, Stenbol, 77 r.; *Gava Mirî Bi axive*, Weşanên Do, Nîsan 2014, Stenbol, 102 r.; *Lehengê Dîl*, Weşanên Lîs, 2019, Amed, 119 r.; *Lehengê Tazî Keleşê Reş*, Weşanên Pêrî, Çiriya pêşîn 2009, Stenbol, 156 r. (Çapa 2.: Weşanên Lîs, bi navê Lehengê Tazî, 2019, Amed, 176 r.); *Sêwiyên Bi Dayik û Bav*, Weşanên Do, Gulan 2014, Stenbol, 112 r.
127. Mîrsaz, Delîl, *Ji Ava Ferad Dilopek*, Weşanên Aram, Îlon 2004, Stenbol, 187 r.
128. Mîrzeman, Bajar, *Rengên Jiyanê 2 Zerdik*, Weşanên Belkî, Tebax 2015, Amed, 102 r.
129. Mîrzengî, Xurşîd, *Ristemê Zal*¹⁵, Weşanên Komal, Çapa 2., 2010, Stenbol, 195 r.; *Sînor*, Weşanên Komal, Çapa 2., (Dîroka çapê tune), Stenbol, 248 r. (Çapa 1.: Rezber/îlon 2005.); *Belqîtî*, Weşanên Komal Yay., Adar 2004, İstanbul, 255 r.
130. Mistefa, Omîtê, *Hêvî û Tekoşîn*, e-pirtûk, 63 r.
131. Mûtî, Dilşad, *Rêya Kadizan*, Weşanên Nûbihar, 2013, Stenbol, 252 r.
132. Nazê, Bavê, *Dara Pelweşiyayî*, Weşanên Lîs, Reşemî 2010, Amed, 139 r.; *Ev Çiyayên Bi Xwînê Avdayî*, Weşanên Lîs, Rêbendan 2016, Amed, 310 r.; *Miriyê Heram*, Weşanên Lîs, Çapa 2. 2016, Amed, 72 r. (Çapa 1.: 2009.); *Xweşiya Bi Êş*, Weşanên Lîs, Adar 2017, Amed, 63 r.
133. Oğuz, Îkram, *Mîro - Çîroka Şer û Koçberiyê*, Weşanên Do, Çile 2014, Stenbol, 139 r.; *Rêwî*, Weşanên Doz, Îlon 2017, Stenbol, 287 r.
134. Oncu, Mehmed, *Şihîna Hespên Azad*, Weşanên Sîtav, Wan, Tebax 2017, 399 r.
135. Örgün, Kemal, *Li Qeraxê Şevê Hîvron*, Weşanên Sî, Berfanbar 2002, Stenbol, 112 r.
136. Oskan, Arşevê, *Keştiya Penaberan*, Weşanên Do, Tebax 2010, Stenbol, 111 r.
137. Osman, Îbrahîm, *Ava Sor*, Weşanên Lîs, Avrêl 2014, Amed, 278 r.; *Evîna Mêrxasekî*, Weşanên Lîs, Gulan 2008, Amed, 381 r.
138. Osman, Menaf, Cuhû – Sêbareya Zindanê -1-, Weşanên Sîtav, Îlon 2019, Wan, 202 r.; *Girê Şêran*, Weşanên Aram, Kewçêr 2003, Stenbol, 435 r.; *Lênûska Leylayê*,

¹⁵ Her çiqas li ser pirtûkê îbareya “Dastan” hatibe nivîsîn û nivîskar di pêşgotinê de bibêje “Ji ber vê hindê, ez nizanim, ev pirtûk bû roman an dastan ma... Dadkirin yê xwendevanan e. Lê, ez ji lehengên dastana xwe pir hez dikim...” (Mîrzengî, 2010: 6.), lê forma berhemê ya romanê ye.

Weşanên Aram, Tîrmeh 2018, Amed, 220 r.; *Namusname*, Weşanên Aram, Mijdar 2012, Amed, 132 r.; *Piling - Şoreşname 1*, Weşanên Ar, Reşemî 2015, Stenbol, 223 r.; *Sînor*, Weşanên Aryan, Tîrmeh 2018, Enqere, 176 r.

139. Özçelik, Osman, *Sêvdîn-Mîrê Kela Rebetê*, Weşanên Avesta, 2019, Stenbol, 404 r.

140. Ozdemîr, Feysel, *Evîna Rojdayê*, Weşanên J-J, Diyarbekir, Rêbendan 2014, 206 r.

141. Ozdemîr, Muhsîn, *Sê Tilîlî*, Weşanên Ronahî, Kanun 2011, Amed, 106 r.

142. Özgür, Muzaffer, *Siyarên Deşta Anatoliya*, Weşanên Apec, 2018, Amed, 135 r.

143. Özmen, Şener, *Pêşbirka Çîrokên Neqediyayî*, Weşanên Lîs, 2010, Diyarbekir, 207 r.; *Qiseyên Xeribiyê*, Weşanê Lîs, Îlon 2019, Amed, 128 r.; *Rojnivîska Spinoza*, Weşanên Lîs, Îlon 2008, Amed, 194 r.; *Xeyb*, Weşanên Lîs, Adar 2017, Amed, 363 r.

144. Öztürk, Zerdûşt, *Şakiro Gula Ber Cefayê*, Weşanên Lîs, Gulan 2020, Diyarbekir, 173 r.

145. Perîncek, Mîhdî, *Boxçika Dilan*, Weşanên J-J, Çapa 2., Reşemî 2019, Amed, 161 r. (Çapa 1.: Weşanên J-J, Rêzber 2018.); *Kumsor (Çîroka Eliyan)*¹⁶, Weşanxaneya J-J, çapa 3., 2018, Amed, 270 r. (Çapa 1.: Rêzber 2018; Çapa 2.: Berfanbar 2018).

146. Polat, Edip, *Dûpişk Bi Xwe Venade*, Evrensel Basım Yayın, Rêbendan 2011, Stenbol, 230 r.; *Pênc Mifte û Wijdanek*, Weşanên J-J, Gulan 2015, Amed, 175 r.; *Ristemê Zal*¹⁷, Weşanên Evrensel Basım Yay., Avrêl 2007, Stenbol, 335 r.

147. Polat, Lokman, *Filozof*, Weşanên Helwest, 2000, Stockholm, 163 r.; *Kewa Marî*, Weşanên Helwest, 1999, Stockholm, 272 r.; *Nûrheyata Licî*, Weşanên Helwest, Adar 2005, Stenbol, 86 r.; *Parola Operasyonê*, Weşanên Helwest, 2008, Stockholm, 139 r.; *Robîn*, Weşanên Veng, 2004, Stenbol, 173 r.; *Rojnamevan*, Weşanên Pêrî, Adar 2002, Stenbol, 112 r.; *Sylvia – Koleyê Bazirganê Jinfiroş*, Weşanên Ar, Sibat 2017, Stenbol, 158 r.; *Trajediya Evîndaran*¹⁸, Weşanên Nas, Çapa 2., 2013, Stenbol, 182 r. (Çapa 1.: Weşanên Helwest, 2013, Stockholm.).

148. Qasimlo, Mîr, *Dilya û Salar*, Weşanên Ar, Gelawêj 2012, Stenbol, 999 r.; *Giyânê Bahozî*, Weşanên Do, Stenbol, Çile 2009, 440 r.; *Kaos 1- Key Arîsto*, Weşanên J-J, Sermawez 2014, Amed, 224 r.; *Wênayên Keserê*, Weşanên Pêrî, Çileyapaşîn 2008, Stenbol, 416 r.

149. Qaso, Laleş, *Ronakbîr*, Weşanên Pelda, 2003, Stockholm, 116 r.; *Sê Şev û Sê Roj*, Weşanên Nefel, 2002, Stockholm, 249 r.; *Wêran*, Weşanên Komal, Çapa 2., 2009, Cîhê Çapê nediyar e, 315 r.; *Xezeba Azadiyê*, Weşanên Pelda, 2000, Stockholm, 312 r.

150. Qemer, Şems, *Mêzîn*, Weşanên Na, 2016, Îzmîr, 89 r.

151. Reş, Konê, *Beriya Mêrdînê*, Weşanên Sîtav, Nisan 2019, Wan, 270 r.

¹⁶ Di agahiyên derheqê çapa pirtûkê de nakokiyek heye. Di kunyeya pirtûkê de ji bo herdu çapên berê sala 2018, di beşa jiyannameya nivîskar de 2017 hatiye dayîn.

¹⁷ Li ser rûpela vê pirtûkê jî ibareya “destan” heye, lê nivîskar di pêşgotinê de dibêje “Me bi tehera romanek dîrokî ev berhem nivîsî, lê belê carna bi pexşanî em germ bûn, carna jî me helbest nivîsî.” (Edip Polat, *Ristemê Zal*, Weşanên Evrensel Basım Yay., 2007, r.10.). Ji ber vê em di nava romanê de cîh didin vê pirtûkê.

¹⁸ Wekî ku di pêşgotinê de hatiye îzehkirin, çapa yekemîn ya vê pirtûkê li Stockholmê jî nav weşanên Helwestê derçûye. Navê berhemê di vê çapê *Evîna Feqiyê Teyran* e, lê nivîskar li ser rexne û pêşniyarên heval û xwendevanên xwe, di çapa duyemîn de navê pirtûkê diguherîne û dike *Trajediya Evîndaran*.

152. Reşî, Şoreş, *Evîn û Tolhildana Çoko*, Weşanên J-J, Adar 2019, 144 r.; *Heco*, Weşanên Ar, Mijdar 2015, Stenbol, 180 r.
153. Reşîd, Tosinê, *Evîna Te Ez Parastim*, Weşanên Avesta, 2019, Stenbol, 213 r. (Çapa 1.: Weşanên Han, Mijdar 2010, Berlîn, 131 r.); *Mestûre-Serê Wê Hêjayî Tacê Bû*, Weşanên Ronahî, Gulan 2010, Amed, 301 r.
154. Rihayî, Zagros, *Seyran Xatun*, Hel Yay, Nisan 2015, Ankara, 144 r.
155. Roj, Cîhan, *Gîtara Bêtêl*, Weşanên Do, Adar 2009, Stenbol, 223 r.; *Hurcahil*, Weşanên J-J, Avrêl 2015, Amed, 88 r.; *Meşa Moriyân*, Weşanên Evrensel Basım Yayım, Gulan 2011, Stenbol, 152 r.; *Perde*, Weşanên Na, Avrêl 2012, İzmir, 162 r.; *Reş*, Weşanên J-J, Sermawez 2015, Amed, 92 r.; *Serkêş*, Weşanên J-J, Gulan 2014, Amed, 188 r.
156. Ronahî, Mihemed, *Bendewarên Adarê*, Weşanên Ronahî, Kewçêr 2010, Amed, 158 r.
157. Ronak, Mizgîn, *Em Bûn Baran*, Weşanên Aram, Nisan 2011, Amed, 133 r.; *Nobedarê Gulên Kobanê*, Weşanên Sîtav, Tîrmeh 2018, Wan, 184 r.; *Rojhat*, Weşanên Sîtav, Tîrmeh 2018, Van, 143 r.
158. Rûken, Bawer, *Herimî*, Weşanên Lîs, Sermawez 2017, Amed, 240 r.; *Pirtûka Tenêtiyê*, Weşanên Lîs, Îlon 2019, Amed, 335 r.; *Qalik*, Weşanên Avesta, 2014, Stenbol, 222 r.
159. Rustem, Pîr, *Zarotiya neynikekê û tiştin din*, (PDF), Avdar 2017, 108 r.
160. Saidpour, Newroz, *Viyân*, Weşanên Sî, Berfanbar 2002, Stenbol, 206 r.
161. Samanci, Suzan, *Mîrzayê Reben*, Weşanên Avesta, 2019, Stenbol, 151 r.
162. Sarılmaz, Yalçın, *Egîdekî Kurda*, Weşanên Do, 2013, Stenbol, 67 r.
163. Şarman, Mihemed, *Kêmbêr*, Weşanên Avesta, 2015, Stenbol, 295 r.
164. Şemdîn, Nurî, *Zeviyên Soro*, Weşanxaneya Kurdistan, 1988, Stockholm, 313 r.
165. Şemo, Erebb, *Berbang*, Weşanxana Kurdistan, tipguhêzî: Rêber Dilşêr, 1988, Stockholm, 131 r.; *Jiyana Bextewar*, Weşanên Deng, Heziran 1994, Stenbol, 253 r. (Çapa 1. Weşanên Roja Nû, Îlon 1990, Stockholm); *Şivanê Kurd*, Weşanên Deng, Çapa 3., Heziran 1994, Stenbol, 122 r. (Çend çapên din : Özgürlük Yolu Yay., Mart 1977, İstanbul; çapa 2., Tebax 1990, Köln; Şivanê Kurd, Çaphane Nasar, Beyrût, Dîroka Çapê Tune, 120 r.; Şivanê Kurmanca, Weşanên Lîs, Gulan 2009, Amed, 201 r.); *Dimdim*, Weşanên Lîs, Gulan 2007, Amed, 253 r.; *Hopo*, Weşanên Lîs, Gulan 2007, Amed, 263 r.; *Kurdêd Elegezê*, Weşanên Belkî, Kanûn 2015, Amed, 37 r.
166. Serbilind, Siyamend, *Bêyom*, Weşanên Lîs, Rêbendan 2013, Amed, 159 r.
167. Serhad, Dewrîm, *Geliyê Zilan Jêderka Jîn û Janê*, Weşanên Aram, Gelawêj 2015, Amed, 199 r.
168. Serhildan, Mervan, *Berxwedana Elektropola*, Weşanên Berbang, Reşemî 2015, İstanbul, 440 r.
169. Sîdar, Îlhamî, *Jan*, Weşanên Aram, Mijdar 2012, Amed, 133 r.; *Tehma Xweliyê*, Weşanên Aram, Nisan 2011, Amed, 106 r.; *Xewneke Payizê*, Îthakî Yay., Sibat 2015, Stenbol, 256 r.
170. Silêman, Luqman, *Şengal-Birîna Nêmgirtî*, Weşanên J-J, Rêbendan 2018, Amed, 2017, 318 r.
171. Silêvanî, Hesên, *Gulîstan û Şev*, Weşanên Lîs, Gulan 2007, Amed, 80 r.

172. Silêvanî, Sebrî, *Meryema*, Weşanên Lîs, Nisan 2011, Amed, 114 r.; *Bîst Sal û Êvarek*, Weşanên Ronahî, Sibat 2012, Amed, 105 r.
173. Sindî, Kovan, *Bagerên Reş*, Weşanên J-J, Gulan 2016, 352 r.; *Feryadên Burcan*, Weşanên J-J, 2014, Amed, 283 r.
174. Soreklî, Şahîne Bekirê, *Veger*, Weşanên Na, Çapa 2., Rêşemî 2014, Îzmîr, 167 r. (Çapa 1.: Enstîtuya Kurdî ya Bonnê bi rêya Verlag für Kultur und Wissenschaft, 1987, Bonn.); Bekirê, *Wendabûn*, Weşanên Na, Çapa 2., Rêşemî 2014, Îzmîr, 109 r. (Çapa 1.: Enstîtuya Kurdî ya Bonnê bi rêya Verlag für Kultur und Wissenschaft, 1987, Bonn).
175. Soylu, Cesim, *Çû*, Weşanên Ar, Pûşper 2016, Stenbol, 133 r.
176. Tarım, Nesîp, *Lekeya Hinarê*, Weşanên J-J, Gulan 2015, Amed, 256 r.; *Xezal*, Weşanên Belkî, Îlon 2007, Stenbol, 303 r.
177. Têlo, Varoj, *Eva*, Weşanên Şemal, Bihar 2015, Stenbol, 96 r.
178. Temel, Mihemed Seîd, *Hewara Merwanîyê*, Weşanên Nûbihar, 2018, Stenbol, 141 r.; *Li Şedadiyê*, Weşanên Nûbihar, 2018, Stenbol, 144 r.; *Tehtên Bilind*, Weşanên Nûbihar, Çapa 2., 2017, Stenbol, 117 r. (Çapa 1. : 2014.); *Selahedîne Eyûbî û Kurê Mîrê Amediyê*, Weşanên Nûbihar, 2020, 159 r.
179. Temiz, Ahmet, *Heqîba Evîne*, Weşanên Ar, Sermawez 2016, Stenbol, 186 r.
180. Tilêrmenî, Yaqop, *Bavfileh – Sêbareya Mêrdîne 3*, Weşanên Do, Mijdar 2009, Stenbol, 299 r.; *Hêlange*, Weşanên Lîs, 2016, Amed, 226 r.; *Kitim – Sêbareya Mêrdîne 1*, Weşanên Do, Îlon 2005, Stenbol, 221 r.; *Qerebafon – Sêbareya Mêrdîne 2*, Weşanên Do, Nîsan 2009, Stenbol, 239 r.; *Sergotina Calvino*, Weşanên Avesta, 2013, Stenbol, 138 r.
181. Tok, Eqîde, *Di Siya Mirîne de Pişkivên Jîyanê*, Weşanên Aram, Sibat 2016, Amed, 262 r.
182. Torî, Mendik, Weşanên Berfîn, Pûşper 2002, Stenbol, 195 r.
183. Tural, Mansur, *Ev Der Sar e*, Weşanên Tîgrîs, Îlon 2000, Stenbol, 104 r.
184. Turhan, Rizgar, *Dilopek Ji Ava Jîne*, Weşanên Aryan, Sibat 2020, Enqere, 325 r.
185. Ulgen, Veysî, *Dîroka Sar Hêviyên Germ*, Weşanên J-J, Adar 2017, Amed, 205 r.; *Kevirên Şewitî*, Weşanên J-J, Tîrmeh 2018, Amed, 199 r.; *Razên Şîn*, Weşanên J-J, Rezber 2019, Amed, 240 r.
186. Ūskan, Sadiq, *Şampaz*, Weşanên Wardoz, Sibat 2019, Diyarbakır, 170 r.
187. Uzun, Mehmed, *Bîra Qederê*, Weşanên Avesta, Çapa 5., 2002, Stenbol, 372 r. (Çapa 1.: 1995; ç. 2.: 1996; ç. 3.: 1999; ç. 4.: 1999.); *Hawara Dicleyê* (2 cild), Weşanên Avesta, Çapa 2., 2002, Stenbol, C.1.: 303 r. ; C.2.: 436 r. (Cilda 1., Çapa 1.: W. Avesta, 2001; Cilda 2.: Çapa 1., 2003, W. Avesta, Stenbol, 436 r.); *Mirina Kalekî Rind*, Weşanên Orfeus, 1987, Stockholm, 135 r. (Çapa 4., Weşanên Îthakî, Îlon 2015 , Stenbol, 127 r.); *Rojek Ji Rojên Evdalê Zeynikê*, Weşanên Avesta, Çapa 3., 2002, Stenbol, 154 r. (Çapa 1.: 1991, Stockholm, Weşanên Welat; Çapa 2.: 1992, Weşanên Doz, Stenbol); *Ronî Mîna Evîne Tarî Mîna Mirîne*, Weşanên Avesta, Çapa 2., 2002, Stenbol, 379 r. (Çapa 1.: 1998, Stenbol); *Sîya Evîne*, Weşanên Avesta, Çapa 3., 2001, Stenbol, 215 r. (Çapa 1.: 1989, Stockholm, W. Orfeus; Çapa 2.: W. Doz, Stenbol, 1992.); *Tu*, Weşanên Îthakî, 2005, Stenbol, 220 r.
188. War, Ronî, *Evdalê Zeynikê*, Weşanên Ava, Kewçêr 2014, Amed, 127 r.; *Dewrêşê Evdî û Edûlê*, Weşanên Ava, Nîsan 2018, Amed, 158 r.; *Feqiyê Teyran*, Weşanên

Ava, Nîsan 2011, Stenbol, 160 r.; *Hespê Qemer*, Weşanên Ava, Kewçêr 2014, Amed, 127 r.; *Mem û Zîn*, Weşanên Ava, Kewçêr 2011, Stenbol, 155 r.; *Siyabend û Xecê*, Weşanên Ava, Kewçêr 2011, Stenbol, 150 r.; *Şahmaran*, Weşanên Ava, Nîsan 2014, Amed, 127 r.; *Tahir û Ziharê*, Weşanên Ava, Kewçêr 2011, Stenbol, 150 r.

189. Wezrînî, Laleş, *Evîna Laleş û Sînem*, Weşanên Aram, Ağustos 2015, Amed, 372 r.

190. Xelatî, Mele Seîdê, *Evîna Bêtixûb*¹⁹, Weşanxane: Enes Matbaası, 208 r.

191. Xudo, Egîdê, *Dê û Dêmarî*, Weşanên Nûbihar, Çapa 3., 2016, Stenbol, 93 r. (Çapa 1.: 1986, Erîvan; Çapa 2.: 1995, Stockholm, Weşanên Nûdem).

192. Yacan, Faysal, *Bihara Hêviyên Min*, Weşanên Ar, İstanbul, Avrên 2017, 224 r.

193. Yamalak, Mahmut, *Tarîderya*, Weşanên Aram, Gulan 2013, Amed, 276 r.; *Rêwingî*, Weşanên Aryen, 2020, Stenbol, 339 r.

194. Yavuz, Abdullah, *Bêmiraz*, Weşanên Sîtav, Adar 2020, Wan, 127 r.

195. Yazar, Egî, *Gurzo*, Weşanên Dara, Tebax 2019, Amed, 116 r.

196. Yildirim, Cîhan, *Mîrê Çiyayan Koçero*, Weşanên J-J, Avrêl 2015, Amed, 174 r.; *Nalebar*, Weşanên J-J, Gulan 2014, Amed, 111 r.

197. Yildiz, Fikret, *Li Benda Keskesorê*, Weşanên Apec, 2019, Amed, 149 r.

198. Yılmaz, Abdullah, *Tov Di Bin Axê De Namîne*, Weşanên Sîtav, Îlon 2016, Wan, 146 r.

199. Yılmaz, Salih, *Maçkar*, Weşanên Lîs, Îlon 2019, Amed, 192 r.

200. Yurttaş, Sedat, *Şopajo*, Weşanên Avesta, 2018, Stenbol, 167 r.

201. Yûsif, Luqman, *Hêviyên Bi Rê Da*, (PDF), 2018,

202. Yûsiv, Helîm, *99 Morîkên Belavbûyî*, Weşanên Peywend, 2015, Stenbol, 150 r.; *Firîna Bi Baskên Şikestî*, Weşanên Peywend, 2019, Stenbol, 127 r.; *Gava Ku Masî Tî Dibin*, Weşanên Lîs, Gulan 2008, Amed, 239 r.; *Sobarto*, Weşanên Peywend, 2014, Stenbol, 195 r. (Çapa 1.: Weşanên Avesta, 1999, Stenbol); *Tirsa Bêdiran*, Weşanên Peywend, Çapa duyem, 2016, Stenbol, 167 r.; *Weşê Di Hundirê Min De*, Weşanên Peywend, 2018, Stenbol, 144 r.

203. Zana, Mehdî, *Ay Dayê*, Weşanên Tevn, Tîrmeh 2005, Stenbol, 100 r.; *Me Helal Bikin*²⁰, Weşanên Apec, Spanga, 87 r.

204. Zeraq, Dilawer, *Bêhna Dara Sincê*, Weşanên Lîs, Îlon 2018, Amed, 226 r.; *Mirina Bêsî*, Weşanên Lîs, Avrêl 2011, Amed, 201 r.; *Nexşên Li Giyan*, Weşanên Lîs, Gulan 2014, Amed, 93 r.; *Şevên Winda Wêneyên Meçhûl*²¹, Weşanên Lîs, Çapa 2. Gulan 2016, Amed, 92 r., (Çapa 1.: Cotmeh 2005).

205. Zerdeşt, Mahabad Felat, *Zagros û Zerdeşt*, Weşanên Lîs, Adar 2011, Amed, 262 r.

¹⁹ Cîhê çapê û sala derçûnê nehatiye diyarkirin. Lê di dawîya romanê de ev dîrok heye: 19.07.2002. Ev dîroka xilaskirina nivîsandinê ye. Di dawîya pêşgotina pirtûkê de jî dîrok ev e: 26.07.2003. Ku ji van agahiyan hereket bikin, em tenê dikarin bibêjin roman 26.07.2003an şûn de hatiye çapkirin.

²⁰ Di pirtûkê de dîroka çapê tune, lê di pêşgotinê de behsa mirina lehengekî romanê dike û dibêje di “sala 2000’i di meha remezanê de çû ser dilawaniya xwe”. Ev ji vê gotinê fehm dikin ku berhem piştî 2000an hatiye çapkirin. Lê Lokman Polat di *Bist Romanên Kurdî* de (2004, r. 127) dibêje di sala 2002an de hatiye çapkirin.

²¹ Bi ya gotina nivîskar, di çapa yekem de weşanxaneyê ji bo cureya pirtûkê “çirok” nivîsiye, lê di çapa duyem de ev xeletî hatiye sererastkirin. Nivîskar, ev agahî dîroka 25.01.2020an de di axaftina telefonê de bi min re parve kir.

206. Zîn, Arîn, *Aş*, Weşanên J-J, Gulan 2012, Amed, 184 r.; *Çemê Xerzan*, Weşanên J-J, Gulan 2012, Diyarbakır, 135 r.; *Ez Stêrka Sîpan im*, Weşanên Berçem, Kewçer, 2007, Stenbol, 335 r.; *Jana Evîndarekî Xemgîn*, Weşanên J-J, Gulan 2012, Diyarbakır, 150 r.; *Mêrê Bi Sed Mêran*, Weşanên J-J, Gulan 2012, Amed, 174 r.

207. Zozanî, Adil, *Kejê*, Weşanên Pêrî, Nîsan 2001, Stenbol, 239 r.; *Mişextî*, Weşanên Lîs, Adar 2009, Stenbol, 254 r.

2. Pirtûkên Me Xwe Negîhandinê

A. Pirtûkên Di Lîsteyên Malpera Diyarnamê De Hene û Me Xwe Negîhandinê

1. Babat, Hamit, *Mistek Ji Hêsrên Zînê*, Weşanên J-J, Amed, 2015.
2. Birûsk, Serkan, *Sê Terîş*, Weşanên Apec, 2006.
3. Bohtî, Diyar, *Soryaz*, Weşanên Do, Stenbol, 2008.
4. Ferho, Medenî, *Selwa*, Weşanên Do, Stenbol, 2017.
5. Meşe, Yakup, *Perîşan û Xelîl Beg – Sindiyane Talo*, Weşanên J-J, Amed, 2016; *Xezala Mendol Axa*, Weşanên J-J, Amed, 2016.
6. Özkan, Lewent, *Mirina Jaro*, Weşanên Berçem, 2007, 156 r.(Xêzeroman)
7. Roj, Cihan, *Mala Baz*, Weşanên J-J, Amed, 2018.
8. Sindî, Kovan, *Cengel*, Weşanên J-J, Amed, 2017.
9. Temiz, Ahmet, *Jiyanên Nivçemayî*, Weşanên J-J, Amed, 2018.
10. Yavuz, Mehmet, *Ax û Xwîn*, Weşanên J-J, Amed, 2016.

B. Pirtûkên Di Lîsteya Î.S. Aydogan Parvekiriye De Hene û Me Xwe Negîhandinê

1. Aktaş, Reşat, *Niqutî dilê min²²*, Weşanên Welat, 2010.
2. Alê, Hesenê, *Sêwiyên rojhilat*, Weşanên Stil-offset- 2009.
3. Aykoç, Fêrgîn Melîk, *Dilên li ber pûkê*, Weşanên Rewşen, 2002.; *Mamosteyê Zinaran*, Weşanên Rewsen-1999.
4. Berwarî, Nacî Taha, *Ew Aşê Deravlewergerandî*, Weşanên Hawar, 2002, Dihok.
5. Beşîr, M., *Sofi Remo*, Weşanên Medya, 1999.
6. Bilgiç, Yusuf, *Evîna Me Welatê Brîndar*, Weşanên Han, 2010.
7. Bohtî, Diyar, *Gul bişkivîn*, Weşanên Mezopotamya, 2006.; *Mexmûr*, Weşanên Mezopotama, 2007.
8. Dehsîwar, Mihemed, *Çirîskên Rizgariyê*, Weşanên Newroz-1995, 314 r.
9. Demîr, Silêman, *Koç*, Weşanên Roja Nû-1998, 188 r.
10. Demir, Zarife, *Kela Bilind*, Weşanên Apec, 2008.
11. Dilovan, Jîr, *Zenga Zêrîn*, Weşanên Mezopotamya-2003, 272 r.
12. Ehmed (Bavê Sahîn), Azad, *Berxikê Kesk*, Semakurd, 2008.; Azad, *Yên Perîşan*, Beyrûd, 1991.
13. Esed, Mîroyê, *Sisê*, 1961.
14. Êşo, Wezîrê, *Pamp Sîpan*, 1986, 278 r.

²² Ev pirtûk di vê navnîşanê de wekî bideng heye û di malperê de berga pirtûkê de weşanxane, navê pirtûkê û navê nivîskar heye û nivîskar jî Rêşad Sorgul dinivîse:

15. Ferho, Medenî, *Mîrza Mihemed*, Nûdem-1995, 107 r.
 16. Hisên, Mihemedê Seyid, *Tava Mirinê*, (Brno (komara çek): Trîbun, 2010.
 17. Kerim, Ali Huseyn, *Şopa Rojên Bihurî*, Weşanên Rewşen, 2008.
 18. Mêvan (Betal Betê), *Bêbextî (?)*.
 19. Nazê, Bavê, *Stockholmê te çi dîtîye beje*, Förtattores Bokmaskin-1987, 122 r.
 20. Polat, Lokman, *Hawar û Qêrîn*, 1996.
 21. Qaso, Laleş, *Serok Altaxus*, Weşanên Pelda, 2006.
 22. Silêvanî, Zekî, *Barova Berfê*, Weşanên Han, 2006.
 23. Sindî, Kovan, *Nalînên Peravan*, Weşanên Han, 2010, Berlin.; *Rojên Êtûn*, Dihok, 2007.
 24. Şahîn, Îsmâil Taha, *Ji bo rênivîseke çêtir*, Dihok, 2008.
 25. Tahir, Enwer Mihemed, *Geryan li babê berzê*, Weşanên Aso²³, Hewlêr, 2000.
 26. Temê, Xemgînê, *Pala Bêşop*, Weşanên Sara-1983, 76 r.
 27. Yaman, Omer, *Karwanê azadiyê*, Weşanên Welat, 2010.
 28. Yilmaz, Mehmet, *Doktor Dîno*, Weşanên Ava, 2009.
- C. Pirtûkên Ku Li Rojava Hatina Çapkirin û Me Bi Dest Nexistiye**
1. Berekat, Merwan, *Nameyên Jineke Kurd.(PDF); Pakrewanekî Kurd (PDF) / Romana Pakrewanekî Kurd.; Penageh, (PDF)*.
 2. Berekat, Mîdya, *Berxwedanistan*, Weşanxaneya Şilêr, 2019, Qamişlo, 172 r.
 3. Ismaîl, Nêrgiz, *Çirik*, (PDF).
 4. Mihemed, Zozan, *Efrînname*, Weşanxaneya Şilêr, 2019, Qamişlo, 282 r.
 5. Nerexî, Hezar, *Xeyalên koçber*, e-pirtûk.

D. Pirtûkên Di Malperên Cuda De Agahiya Wan Heye, Lê Me Bi Dest Nexistiye

1. Dehsiwar, Mehmed, *Çepera Giran*, Weşanên Apec.; *Şopa Xetere*, Weşanên Apec.
2. Polat, Lokman, *Paradîs-Xweşiya Heft Rojan*.
3. Reşî, Şoreş, *Hawarî*.
4. Roj, Cîhan, *Mahrûm*, Weşanên J-J, 2017 Amed, 144 r.
5. Yiğit, Abdusamet, *Çiroka Keçelok 1*, Weşanên Han, 2012, 400 r.; *Çiroka Keçelok 2*, Weşanên Soran, 2015, 425 r.; *Çiroka Keçelok 3*, Weşanên Soran, 2015, 460 r.; *Destana Dewrêşê Evdê*, Weşanên Han, 2012, (?)r; *Destana Hemê Zerê*, Weşanên Soran, 2015, 225 r.; *Destana Kawayê Hesinger*, Weşanên Han, 2009.; *Elî Herîrî*, Weşanên Han, 2011, (?) r.; *Feqiyê Teyran-1*, Weşanên Han, 2009, 235 r.; *Feqiyê Teyran-2*, Weşanên Soran, 2014, 245 r.; *Feqiyê Teyran-3*, Weşanên Soran, 2015, 250 r.; *Feqiyê Teyran 4*, Weşanên Soran, 2015, 351 r.; *Feqiyê Teyran 5*, Weşanên Soran, 2015, 180 r.; *Şahmaran*, Weşanên Han, 2011.; *Ya Ku Li Mirov Zor Dihate ku Bijî*, 2019, Weşanxane (?), 220 r.

²³ Helîm Yûsiv, ji bo vê pirtûkê dibêje ji weşanxaneya Arasê di sala 2001ê de çap bûye.

E. Pirtûkên Di Lîsteya Abidin Parilti – Özlem Galip De Hene û Me Bi Dest Nexistine:

1. Mîrzengî, Xurşîd, *Bircên Evînê*, Weşanên Doz.

F. Pirtûkên Di Lîsteya Helîm Yûsiv De Cîh Digirin û Me Temîn Nekirine:

1. Akreyî, Nafî, *Bohijîn*, Çapxaneyaya rewşenbîrî û lawan, Hewlêr, 1989.; *Bohijîn II*, Çapxaneyaya Dar-el hurrîye, Bexda, 2000.
2. Bedel, Îsmet Mihemed, *Dawîya Şervanekî*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2005.
3. Biyanî, Kerîm, *Deravê teng*, Çapxaneyaya dar-el hurrîyê, Bexda, 1988.
4. Ehmed, Yonis, *Spêdeka dî*, Çapxaneyaya Zana, Duhok, 2005.
5. Evdulrehman, Muhsin, *Baxore*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2009.; *Vîyan di demekî jandar da*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2005.; *Warê Rondika*, Çapxaneyaya Elhewar, Bexda, 2010.
6. Gerdenzerî, Ezîzê, *Bingeh*, Weşanxana Baruşsevak, Yêrêvan, 1996.
7. Hamid, Sidîq, *Kumêdê Gewir*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2009.
8. Hizirvan, *Hêlên Sor*, Çapxaneyaya Zana, Duhok, 2004.
9. Îbrahîm, Hesên, *Dozexa Spî*, Weşanxaneyaya Zana, Duhok, 2004.; *Evîn û Enfal*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2010.; *Memo Kew Berda*, Çapxaneyaya Şehîd Azad Hewramî, Kerkûk, 2008.; *Şevên Prag*, Weşanxaneyaya Hawar, Duhok, 2008.; *Şevên Sar*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2006.; *Xeca Berlînê*, Weşana Taybet, Silêmanî, 2010.
10. Duhokî, Jaro, *Palê Pîşî*, Çapxaneyaya Şeriye, Duhok, 2001.
11. Mihemed, Bilind, *Sotingeh*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2005.
12. Navişkî, Tehsîn, *Alê dî yê pirê*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2010.; *Çavê Sîtavkê*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2007.; *Dewleta Daristanê*, Çapxaneyaya Xanî, Duhok, 2008.; *Janên Sînahiyê*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2005.; *Pel û Xulî*, Çapxaneyaya Wezaretaya Roşenbîrî û lawan, Hewlêr, 2009.
13. Reşîd, Rizaliyê, *Biharê Bihar Nedît*, Weşanên Han, Berlîn, 2008.
14. Silêvaney, Sebrî, *Ava mezin*, Çapxaneyaya Renc, Silêmanî, 2004.; *Sîfra Silivî*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2010.
15. Siwarî, Mihemed Selîm, *Gund*, Çapxaneyaya Hawar, Duhok, 2005.
16. Zaxoyî, Seîd Elhac Sedîq, *Perîxan*, Çapxaneyaya Xanî, Duhok, 2010.